

Linda Heino

Tunnuslukusanalyysi

Ohje tilitoimistolle

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

Kesäkuu 2013

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Linda Heino Tunnuslukuanalyysi Ohje tilitoimistolle 42 sivua + 3 liitettä 2013
Tutkinto	Tradenomi
Koulutusohjelma	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto	Talous ja rahoitus
Ohjaaja	Lehtori Iiris Kähkönen
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tilitoimistolle ohje yrityksen tilinpäätöksen tunnuslukujen laskemisesta. Tavoitteena oli, että ohje on helppokäyttöinen ja siinä on valmiita tunnuslukujen laskentakaavoja ja lyhyet selitteet niiden merkityksistä.</p> <p>Opinnäytetyön muoto on toiminnallinen ja työ muodostuu kahdesta erillisestä osasta: opinnäytetyöraportista sekä toiminnallisesta tuotoksesta. Tuotos on tilinpäätöksen oikaisuihin ja tunnusluvuista koostuva Excel-kaavapohja, joka on tarkoitettu tilitoimiston käyttöön tilinpäätösraportoinnin tueksi.</p> <p>Viitekehys pohjautuu aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen. Raportissa käsitellään tilinpäätöstä ja sen sisältöä, tuloslaskelman ja taseen oikaisuja sekä tilinpäätöksen tunnuslukuja ja niiden laskemista. Toiminnallisena tuotoksena tehtyä Excel-pohjaa on käytetty esimerkiksi yrityksen tilinpäätöksen oikaisuun ja tunnuslukujen laskemiseen. Esimerkkiyrityksen tuloslaskelman ja taseen oikaisu sekä lasketut tunnusluvut on esitetty raportissa teoriaosuuden yhteydessä.</p> <p>Excel-tuotoksen toimivuutta ja käytännöllisyyttä on testattu opinnäytetyön tekijän toimesta useaan otteeseen. Kokeilun perusteella voitiin todeta, että kaavapohja on helppokäyttöinen ja opinnäytetyön teoriaosuus tilinpäätöksen oikaisuihin ja tunnusluvuista on hyödyllinen antamaan lisätietoa analyysiä tehdessä.</p>	
Avainsanat	tilinpäätös, tunnuslukuanalyysi, tilinpäätöksen oikaisu

Author Title Number of Pages Date	Linda Heino Financial Ratio Analysis Manual to an Accounting Firm 42 pages + 3 appendices 2013
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Economics and Business Administration
Specialisation option	Accounting and Finance
Instructor	Iiris Kähkönen, Senior Lecturer
<p>The purpose of this study was to produce a manual on financial ratios to an accounting firm. The aim of the manual was to contain formulas for calculating financial ratios and short explanations of their meanings. At the same time it should be easy to use.</p> <p>The thesis was functional and it is composed of two separated parts: the report and the functional part. The output was an Excel formula base that consisted of standardisation of financial statement and financial ratios. The Excel formula base was intended for the use of the accounting firm as a support for financial reporting.</p> <p>The theoretical framework of the study was based on a literature of the theme. The report covered financial statements, standardisations of financial statement, financial ratios and calculations of ratios. The functional Excel-output was used in calculating ratios of the target company's financial statement that is used as an example in the report. The findings are presented in a report. Examples of the company's income statement and balance sheet adjustments as well as calculated indicators were presented in the theoretical part of the report.</p> <p>The functionality and practicality of the Excel output was tested several times by the author of the thesis. In conclusion, it was found that the Excel base is easy to use and the theoretical part of the thesis dealing with the standardisation of the financial statement and ratios is useful and provides additional information about the analysis.</p>	
Keywords	financial statements, financial ratio analysis, standardisation of financial statement

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Aiheen ja toimeksiantajan esittely	1
1.2	Toiminnallinen opinnäytetyö	2
1.3	Teoriaosuuden kuvaus	2
1.4	Toiminnallisen osuuden kuvaus ja tavoitteet	2
2	Tilinpäätösanalyysimuodot	3
3	Kirjanpito ja tilinpäätös tunnuslukuanalyysin pohjana	6
3.1	Lakisääteinen raportointi	7
3.2	Tuloslaskelma	8
3.3	Tase	10
3.4	Liitetiedot	11
4	Tunnuslukuanalyysi ja tilinpäätöksen oikaisut	12
4.1	Tunnuslukuanalyysi käytettävänä menetelmänä	12
4.2	Esimerkkiyrityksen tunnuslukuanalyysi	12
4.3	Tuloslaskelman ja taseen oikaisut	13
4.3.1	Tuloslaskelman oikaisut	13
4.3.2	Esimerkkiyrityksen tuloslaskelman oikaisut	16
4.3.3	Taseen oikaisut	18
4.3.4	Esimerkkiyrityksen taseen oikaisut	21
5	Tilinpäätöksen tunnusluvut	22
5.1	Kasvu	23
5.2	Esimerkkiyrityksen kasvu	23
5.3	Kannattavuus	24
5.3.1	Myyntikate	24
5.3.2	Käyttökate	25
5.3.3	Liiketulos	27
5.3.4	Nettotulos	28
5.3.5	Rahoitustulos	28
5.3.6	Pääoman tuotto	29
5.4	Esimerkkiyrityksen kannattavuus	31
5.5	Maksuvalmius	32
5.5.1	Quick ratio	32

5.5.2	Current ratio	33
5.6	Käyttöpääoma ja sen kiertoajat	34
5.6.1	Käyttöpääoma	34
5.6.2	Myyntisaatavien kiertoaika	34
5.6.3	Ostovelkojen kiertoaika	35
5.6.4	Vaihto-omaisuusprosentti	35
5.7	Esimerkkiyrityksen maksuvalmius	36
5.8	Vakavaraisuus	36
5.8.1	Omavaraisuusaste	36
5.8.2	Suhteellinen velkaantuneisuus	37
5.8.3	Nettovelka	38
5.8.4	Net gearing	39
5.9	Esimerkkiyrityksen vakavaraisuus	39
6	Tunnuslukuanalyysin hyödyntäminen	40
7	Johtopäätökset	41
7.1	Tuotoksen kuvaus	41
7.2	Tuotoksen arviointi	41
	Lähteet	43
	Liitteet	
	Liite 1. Esimerkkiyrityksen virallinen tuloslaskelma vuosilta 2010–2012	
	Liite 2. Esimerkkiyrityksen virallinen tase vuosilta 2010–2012	
	Liite 3. Excel-kaavapohja	

1 Johdanto

1.1 Aiheen ja toimeksiantajan esittely

Opinnäytetyön aiheena on tunnuslukuanalyysi ja aiheesta laskentakaavapohjan tekeminen tilitoimistolle. Opinnäytetyö on tehty toiminnallisena opinnäytetyönä ja se jakautuu kahteen osaan: opinnäytetyöraporttiin ja toiminnalliseen tuotokseen. Teoreettinen osuus käsittelee tunnuslukuanalysoinnin vaiheita ja tilinpäätöksen tunnuslukuja. Toiminnallinen osuus on toteutettu laatimalla tunnusluvuista sähköisessä muodossa oleva kaavapohja tilitoimistoon.

Opinnäytetyön aiheen ideointi tapahtui yhdessä toimeksiantajana toimivan tilitoimiston omistajan kanssa, joka on myös tämän opinnäytetyön tekijän työnantaja. Tilitoimisto on perustettu vuonna 1998, jolloin toiminta on aloitettu Vantaan Korsossa. Toiminnan kasvaessa avattiin toinen toimisto Vantaan Tikkurilaan vuonna 2009. Näiden kahden toimiston toiminta yhdistettiin saman katon alle vuonna 2011 ja toimisto sijaitsee tällä hetkellä Vantaalla Koivuhaassa. Asiakkaina on pääosin Etelä-Suomen alueella toimivia mikro- ja pk-yrityksiä. Tilitoimiston palveluihin kuuluu kirjanpito, tilinpäätökset, palkanlaskenta, laskutus, reskontranhoito, verotusasiat sekä kaikki yrityksen elinkaareen liittyvät taloushallinnon toimenpiteet. Tilitoimisto ei ole erikoistunut mihinkään tiettyyn toimialaan, vaan asiakaskunta koostuu eri toimialoilla vaikuttavista yrityksistä. Tässä opinnäytetyössä onkin keskitytty pienten yritysten tunnuslukuanalyysiin jonkin tietyn alan sijaan, eikä esimerkiksi osakemarkkinoiden tunnuslukuja käsitellä lainkaan.

Tilitoimistossa on koettu, että tilinpäätöksen raportoinnin tueksi olisi aiheellista saada yhtenäinen ohjeistus, jossa on helposti saatavilla erilaisia tunnuslukujen kaavoja ja niiden selityksiä, jonka avulla myös raportoinnin sisältöä saisi parannettua ja yhtenäistettyä ja sitä kautta tuotettua tarkempaa ja yksityiskohtaisempaa tietoa tilinpäätöksestä asiakkaille. Tähän asti tilinpäätöksen raportoinnista tilitoimistossa ei yhteistä käytäntöä ole ollut eikä myöskään minkäänlaista opasta tunnusluvuista ja niiden laskemisesta.

1.2 Toiminnallinen opinnäytetyö

Opinnäytetyö voi olla joko tutkimustyyppinen työ, toiminnallinen työ tai kehittämishanke (Opinnäytetyöohje 2012, 7). Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on käytännön toiminnan ohjeistus, opastaminen, toiminnan järjestäminen tai järjeistäminen ja työssä tehdään jokin konkreettinen tuotos, mielellään jonkin toimeksiantajan pyynnöstä. Tuotos voidaan toteuttaa esimerkiksi kirjana, kansiona, oppaana, kotisivuina tai tapahtumana. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tulee yhdistyä käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9.)

1.3 Teoriaosuuden kuvaus

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käydään läpi erilaisia analyysimuotoja, lakisääteistä tilinpäätösraportointia, tilinpäätöksen sisältöä sekä tunnuslukuanalyysiä varten tehtäviä tuloslaskelman ja taseen oikaisuja ja tunnuslukujen kaavoja. Teoriaosuuden tekemisessä on käytetty pääasiassa Jyrki ja Mervi Niskasen, Matti Vilkkumaan, Ilari Salmen sekä Yritystutkimus ry:n kirjoittamia tilinpäätöstä ja sen analysointia koskevia kirjoja. Tunnuslukujen havainnollistamiseksi tunnuslukuanalyysi on tehty erään tilitoimiston asiakkaan oikaistusta tilinpäätöksestä, jossa vertaillaan kolmea kulunutta tilikautta. Esimerkkiyrityksen oikaistu tuloslaskelma ja tase sekä tilinpäätöksestä lasketut tunnusluvut on sisällytetty teoriaosuuteen. Yrityksen virallinen tuloslaskelma on liitteessä 1 ja tase liitteessä 2.

1.4 Toiminnallisen osuuden kuvaus ja tavoitteet

Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden tavoitteena on laatia selkeä ja helppokäyttöinen Excel-kaavapohjainen ohjeistus tunnuslukuanalyysin tekemiselle, joka on tarkoitettu koko tilitoimiston henkilöstön käyttöön. Ohjeen tarkoitus on helpottaa asiakkaille suuntautuvaa tilinpäätöksen raportointia sekä yhtenäistää ja parantaa raportoinnin sisältöä. Tällä hetkellä tilitoimistolla ei ole aiheeseen liittyvää kirjallisuutta tai minkäänlaista ohjeistusta aiheeseen. Ohje tehdään teorian ja opinnäytetyön tekijän omien kokemusten pohjalta. Excel-pohjaiseen ohjeeseen on syötetty oikaistun tuloslaskelman ja taseen kaavat sekä tunnuslukujen laskentakaavat lyhyine selitteineen. Ohjeeseen on otettu yleisimmin käytössä olevia kasvun, kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukujen laskentakaavoja. Excelissä on myös esimerkkinä oikaistu tulos-

laskelma ja tase sekä laskettu tunnusluvut erään tilitoimiston asiakkaan tilinpäätöksistä kolmen vuoden ajalta.

Tilinpäätös- tai tunnuslukuanalyyseistä on tehty useita tutkimuksia, kuten Mari Laitilan vuonna 2012 tekemä opinnäytetyö ”Tilinpäätösanalyysi Yritys X Oy”, jossa on tutkittu taloustilanteen heittelyn vaikutusta yritykseen vuosien 2009 ja 2010 välillä. Myös Anssi Heinon opinnäytetyö ”Tilinpäätösanalyysi: SRV-Yhtiöt Oy” käsittelee aihetta. Työssä yrityksen taloudellista tilannetta on puitu tilinpäätösanalyysin avulla ja verrattu tunnuslukuja toimialan lukuihin. Erilaisia tilinpäätösanalyysijä ja tunnuslukujen laskentaa on siis käsitelty useissa tutkimuksissa, mutta vastaan ei ole vielä tullut sellaista opinnäytetyötä, joka olisi tämänkaltaiseen tarkoitukseen tehty, eli jossa tuotoksena on Excel-pohja tunnuslukujen laskemiselle tilitoimiston käyttöä varten.

2 Tilinpäätösanalyysimuodot

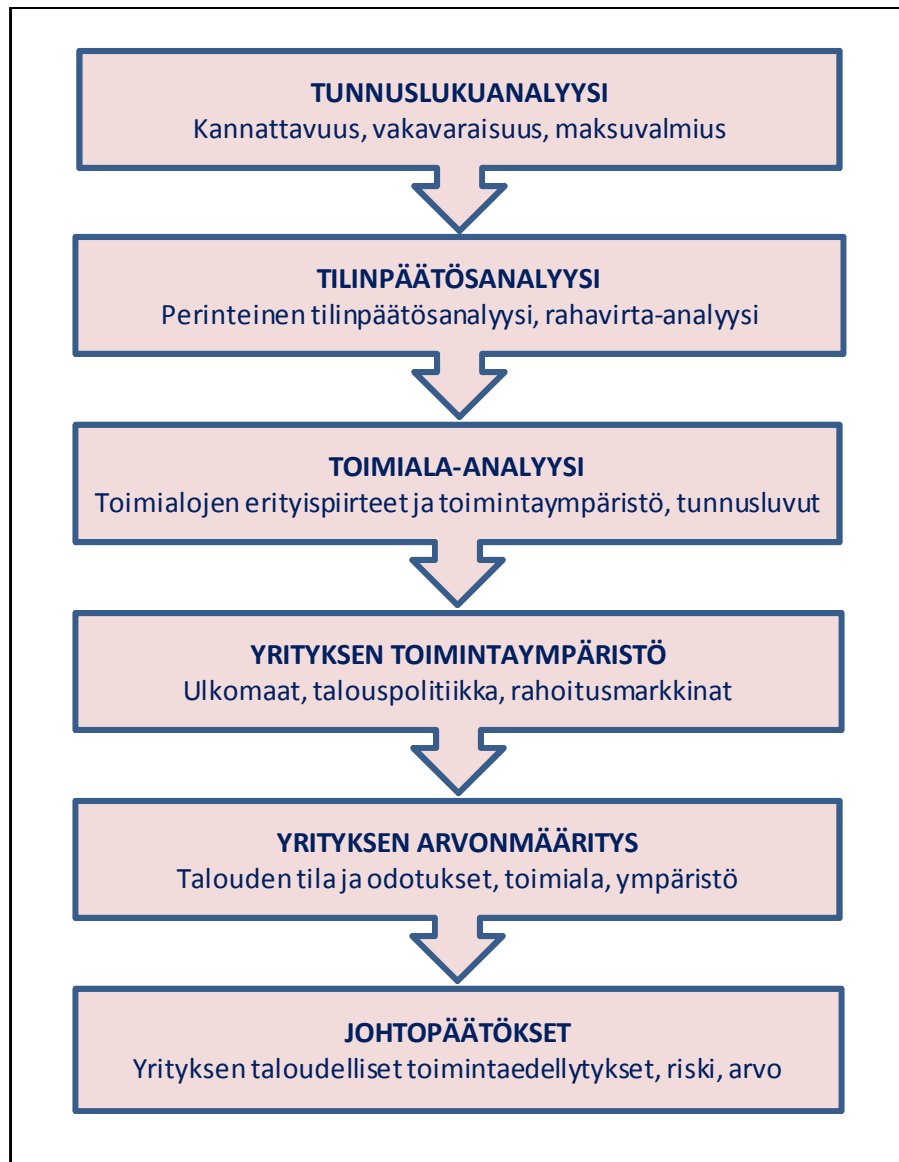
Tilinpäätösanalyysijä tehdään usealla eri tavalla riippuen tiedon tarpeesta. Analyysien laajuus vaihtelee yksittäisen yrityksen tunnuslukuanalyysistä koko toimialan kattavaan analyysiin. Tavallisimpia analyysijä ovat toimiala-analyysi, yritysanalyysi, sijoitusanalyysi ja perinteinen tilinpäätösanalyysi. (Salmi 2011, 114.) Seuraavaksi käydään lyhyesti läpi edelle mainittuja analyysimuotoja.

Toimiala-analyysijä tekevät esimerkiksi erilaiset toimialaorganisaatiot, rahoituslaitokset, KTM (kauppa- ja teollisuusministeriö) sekä korkeakoulut. Tilinpäätösanalyysijä, jonka kohteena on yksittäinen yritys, käytetään usein toimiala-analyysin perustana ja näiden yhteenvetona tehdään koko toimialan kattavia tunnuslukuanalyysijä. Toimiala-analyysissä arvioidaan menestystä ja toimintaedellytyksiä koko toimialalla ja tilastojen avulla saadaan tehtyä johtopäätöksiä koko alan tilanteesta sekä suhteutettua yksittäinen yritys omaan toimialaansa. Toimiala-analyysijä voidaan hyödyntää esimerkiksi arvostelukriteerinä, kun halutaan tietää yksittäisen yrityksen sijoitus- tai luottokelpoisuus suhteessa koko toimialaan. Vertailussa tulee kuitenkin huomioida, että hyvin sijoittuva yritys ei välttämättä ole hyvä, jos koko toimiala on huonosti menestyvä. Toimialaraporteissa yritykset järjestetään paremmuusjärjestykseen tunnuslukujen perusteella. (Salmi 2011, 114, 230–231.)

Sijoitusanalyysit palvelevat ulkopuolisia pääomasijoittajia. Lainanantajaa kiinnostaa pääomarakenteen terveys, tulevat kassavirrat ja niiden riittävyys lainojen hoitoon, kun taas oman pääoman sijoittajan tiedon tarve ja kiinnostus on luonnollisesti yrityksen arvossa ja sen nousussa, jolloin tärkeitä seikkoja ovat yrityksen toimialan kasvunäkymät. (Salmi 2011, 114.)

Suppein ja yksinkertaisin analyysimuoto on tunnuslukuanalyysi, jonka tarkoituksena on kertoa tilinpäätöksestä saatavaa tietoa lyhyesti yhdellä luvulla. Tunnuslukuanalyysistä on kerrottu tarkemmin neljännessä kappaleessa. Perinteinen tilinpäätösanalyysi kohdistuu yksittäiseen yritykseen tai konserniin ja se perustuu tilinpäätöksestä laskettaviin tunnuslukuihin. Tilinpäätösanalyysissä tunnusluvuista tehtävää analyysiä täydentämään käytetään usein kassavirta-analyysiä, jossa tarkastellaan rahavirran suuruutta ja sen riittävyyttä. Kassavirta-analyysissä liitetietojen avulla suoriteperusteisen tilinpäätöksen erät muokataan vastaamaan kassaperusteisuutta. Tilinpäätösanalyysissä yritysten taloudellista menestystä tutkitaan tunnuslukuanalyysin ja kassavirta-analyysin lisäksi erilaisten muiden tekniikoiden avulla. Näitä analyysitekniikoita ovat lisäksi trendianalyysi ja prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen laatiminen. Prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä erät esitetään prosentteina ja tarkoituksena on havainnollistaa tilinpäätöserien keskinäiset suhteet. Tuloslaskelman erät esitetään suhteessa liikevaihtoon ja taseen erät suhteessa taseen loppusummaan. Trendianalyysissä taas vertaillaan prosenttilukumuotoisia tilinpäätöksiä useammalta peräkkäiseltä vuodelta. (Salmi 2011, 114; Niskanen & Niskanen 2004. 9, 19–20.)

Yritysanalyysissä analysoidaan koko yritystä tai koko toimialaa. Analyysissä arvioidaan talouden, johdon, järjestelmien, muiden resurssien, tuotteiden ja kilpailuaseman lisäksi yrityksen toimintaympäristöä ja sen kehitysnäkymiä. (Salmi 2011, 114.) Alapuolella esitetty kuvio 1 kuvastaa yritysanalyysin kokonaisuutta.

Kuvio 1. Yritysanalyysin vaiheet (Salmi 2011, 226).

Yritysanalyysin kohteet liittyvät yleensä luottopäätöksiin, yrityskauppoihin, asiakasseurantaan, sijoitustoimintaan ja yritykseen liittyvien riskien arviointiin. Siksi analyysien tekijänä on usein luotto- ja takauslaitokset, arvopaperivälittäjät, investointipankit, talouslehdet sekä analyysiyritykset. Yritysanalyysiä voidaan käyttää useaan tarkoitukseen, kuten esimerkiksi kilpailijoiden tarkasteluun ja vertailuun, sijoitus- ja tuotto-odotusten ja riskien toimiala- ja yrityskohtaiseen hallintaan, käsityksen luomiseen yrityksen toimialasta sekä oman yrityksen johtamiseen liittyvien ongelmien ratkomiseen. (Salmi 2011, 225.)

Tässä opinnäytetyössä keskitytään tunnuslukuanalyysiin käsittelemällä tilinpäätöstä, siihen tehtäviä oikaisuja sekä tunnuslukuja ja niiden tulkintaa, joten edellä mainittuihin analyysimuotoihin ei edelle kerrotun tarkemmin syvennytä. Seuraavassa luvussa kerrotaan kirjanpidon ja tilinpäätöksen muodostumisesta ja sisällöstä, jonka jälkeen käsitellään tunnuslukuanalyysiä ja tuloslaskelman ja taseen oikaisuja. Sen jälkeen päästään tilinpäätöksen tunnuslukuihin.

3 Kirjanpito ja tilinpäätös tunnuslukuanalyysin pohjana

”Laskentatoimella tarkoitetaan yrityksestä kerättävää, analysoitavaa ja siirrettävää informaatiota, jota tuotetaan kaikkeen sellaiseen tarpeeseen, mitä johto, omistajat, yhteiskunta ja muut yrityksen sidosryhmät tarvitsevat tiedontarpeeseensa kukin omasta näkökulmastaan.” (Salmi 2011, 24.) Jokainen yritys on kirjanpitovelvollinen ja tilinpäätös perustuu kirjanpitoon. Kirjanpidon, kuten tilinpäätöksenkin, tulee täyttää sille asetetut vaatimukset ja yrityksen pitää noudattaa hyvää kirjanpitoa. Hyvä kirjanpitoa määrää, että yritys noudattaa lainsäädäntöä, kuten kirjanpitolakia ja -asetusta. Kirjanpitoon ja tilinpäätökseen tulee soveltaa seuraavia periaatteita:

1. Yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta on annettava oikeat ja riittävät tiedot tilinpäätöksessä.
2. Yrityksen toiminnan jatkuvuuden periaate eli toiminnan oletetaan jatkuvan myös tulevaisuudessa ja jokaisen tilikauden alkutilanne on sama kuin edellisen tilikauden lopputilanne.
3. Realisointiperiaate eli suoriteperusteinen kirjanpito, jolloin tulot ja menot kirjataan tuotteen tai palvelun luovutusajankohtana.
4. Meno tulon kohdalle -periaate, jolloin menot kirjataan samalle kaudelle, kun niihin kohdistuvat tuotot.
5. Luotettavuus- ja todennettavuusperiaatteen mukaan yrityksen ulkopuolinen henkilö voi luottaa tietojen riittävyteen ja oikeellisuuteen ja että riippumaton ammattihenkilö voi varmistaa tietojen luotettavuuden ja täsmällisyyden.

6. Varovaisuuden periaate edellyttää varovaisuutta tuloksen laskennassa ja että vain tilikaudella toteutuneet voitot on huomioitu sekä poistot, arvonalentumiset ja muut ennakoitavissa olevat vastuut ja menetykset huomioidaan riippumatta siitä, mille tilikaudelle ne kohdistuvat.
7. Sisältöpainotteisuus tarkoittaa sitä, että juridisen muodon sijaan, ensisijaisesti liiketapahtuman taloudellinen luonne on ratkaiseva.
8. Vertailtavuus ja menettelytapojen jatkuvuusperiaate edellyttävät, että käytössä olleita menettelytapoja käytetään jatkuvasti selkeän vertailtavuuden saamiseksi eri vuosien välille. (Vilkkumaa 2010, 13–17.)

3.1 Lakisääteinen raportointi

Suomessa kirjanpitolaki (1336/1997) ja kirjanpitoasetus (1339/1997) säätelevät tilinpäätöksen laadintaa. Viimeisimmät uudistukset kirjanpitolaissa ja -asetuksessa ovat yhtenäistäneet kirjanpitolainsäädäntöä vastaamaan Euroopan yhteisöjen direktiivien edellyttämiä säännöksiä. Näiden lisäksi osakeyhtiön tilinpäätöstä koskevia säädöksiä on säädetty osakeyhtiölaissa (muutos 624/2006). Osakeyhtiölaissa käsitellään muun muassa liitetietoihin, toimintakertomuksiin ja taseen eriin liittyviä asioita sekä määritellään millaisen yrityksen tulee laatia rahoituslaskelma ja konsernitilinpäätös. (Niskanen & Niskanen 2004, 27.)

Kirjanpitolaissa, kirjanpitoasetuksessa ja kirjanpitolautakunnan yleisohjeessa (21.11.2006) tuloslaskelman ja taseen esittämisestä määritellään tilinpäätöksen esitystapa. Kirjanpitolautakunta antaa muitakin ohjeita kirjanpitolain ja muun tilinpäätöstä koskevan lainsäädännön soveltamisesta, jonka lisäksi verolaeilla (esimerkiksi tulovero- ja elinkeinoverolailla) on käytännön vaikutusta tilinpäätöksen laadintaan. Myös arvopaperimarkkinalaissa säädetään noteerattujen yhtiöiden tilinpäätösraportoinnista. (Niskanen & Niskanen 2004, 27.)

Virallinen tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja toimintakertomuksen. Kirjanpitoasetus määrää tuloslaskelman ja taseen muodon ja sisällön. Kirjanpitolain mukaan tuloslaskelman ja taseen eristä on annettava vastaava erä myös edelliseltä tilikaudelta, joten tilinpäätöksessä on aina rinnakkain kahden vuoden luvut.

Tuloslaskelmaa ja tasetta koskevat liitetiedot on myös esitettävä tilinpäätöksessä. Kirjanpitoasetuksessa on määritelty liitetietojen sisältö. Muotomääräyksistä on annettu helpotuksia pienille yrityksille. Toimintakertomusta ja rahoituslaskelmaa ei ole pakko esittää tilinpäätöksen yhteydessä, jos enintään yksi seuraavista kolmesta kriteeristä täyttyy: liikevaihto on 7,3 miljoonaa euroa, taseen loppusumma on 3,65 miljoonaa euroa ja henkilöstöä on keskimäärin 50 henkilöä. Tilinpäätös on tehtävä neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätös ja mahdollinen toimintakertomus, luettelo kirjanpitokirjoista, tositteiden lajeista ja tieto niiden säilytystavoista muodostavat tasekirjan. Tasekirja tulee säilyttää luotettavalla tavalla vähintään 10 vuotta tilinpäätöksen päättymisestä. (Niskanen & Niskanen 2004, 27; Vilkkumaa 2010, 22; Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 38.)

Myös tilintarkastuskertomus on osa tilinpäätöstä. Kuten toimintakertomuksen ja rahoituslaskelman kohdalla, on tilintarkastuksen suhteenkin helpotuksia pienillä yrityksillä. Toiminimien ja yksityisliikkeiden ei tarvitse valita tilintarkastajaa. Sen sijaan tilintarkastus on pakollinen yhdistyksissä ja säätiöissä sekä niissä osakeyhtiöissä, osuuskunnissa, kommandiittiyhtiöissä ja avoimissa yhtiöissä, joilla päätyneellä ja sitä edeltäneellä tilikaudella täyttyy ainakin kaksi seuraavasta kolmesta ehdosta: taseen loppusumma on yli 100 000 euroa, liikevaihto on yli 200 000 euroa ja palveluksessa on 3 henkilöä. (Taloushallintoliitto 2011.) Tilinpäätöksen virallista tuloslaskelmaa ja tasetta sekä liitetietoja käsitellään seuraavaksi. Koska toimeksiantajana toimivan tilitoimiston asiakkaat ovat pääosin mikro- ja pk-yrityksiä, ei rahoituslaskelmaa, toimintakertomusta ja tilintarkastusta tarkastella tässä työssä edellä kerrottua tarkemmin.

3.2 Tuloslaskelma

Kuviossa 2 on esitetty tulolaskelman virallinen kaava pääkohdittain. Tuloslaskelman olennaisin tarkoitus on kertoa jakokelpoinen voitto sekä antaa tietoa sidosryhmille yrityksen taloudellisesta suorituskyvystä. Tuloslaskelman ensimmäinen erä on liikevaihto, josta vähentämällä tuotantoprosessin lyhytvaikutteiset kulut ja poistot saadaan kaavan ensimmäinen välitulokseksi liikevoitto. Kaavassa liikevoiton jälkeen tulee rahoitustuotot ja -kulut, jonka jälkeen päädytään toiseen välitulokseen voitto tai tappio ennen satunnaisia eräitä. Satunnaisten erien huomioimisen jälkeen päästään kolmanteen välitulokseen voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja. Ennen tilikauden lopullista tulosta tulevat tilinpäätössiirrot ja verot. Kirjanpitoasetuksessa (1339/1997) on esitetty omat kaavat myös ammatinharjoittajille, kiinteistön hallintaan toimintansa perustaville sekä aatteelli-

sille yhteisöille ja säätiöille. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 51; Niskanen & Niskanen 2004, 17.)

<p>LIKEVAIHTO Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos Valmistus omaan käyttöön Liiketoiminnan muut tuotot Materiaalit ja palvelut Henkilöstökulut Poistot ja arvonalentumiset Liiketoiminnan muut kulut</p> <p>LIKEVOITTO (-TAPPIO) Rahoitustuotot ja -kulut</p> <p>VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ Satunnaiset erät</p> <p>VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA Tilinpäätössiirrot Tuloverot Muut välittömät verot</p> <p>TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)</p>

Kuvio 2. Tuloslaskelman kaava pääkohdittain (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 51).

Kululajikohtainen on yleisimmin käytössä oleva kaava, mutta tuloslaskelman voi esittää myös toimintokohtaisena. Kululajipohjaisessa tuloslaskelmassa tilikauden tuotoista vähennetään kulut säädetyssä kululajien (esim. raaka-aineet, palkat, poistot ja korot) mukaisessa järjestyksessä. Toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa taas kulut vähennetään tuotoista toimintokohtaisesti eli ensin vähennetään hankinnan ja valmistuksen kulut, sitten myynnin ja markkinoinnin kulut ja viimeisenä liiketoiminnan muut kulut. Poistot sisällytetään eri toimintojen kuluihin toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa. Kululajikohtainen tuloslaskelma sisältää yksityiskohtaisempaa tietoa yrityksen liikevoiton muodostumisesta kuin toimintokohtainen tuloslaskelma, joka on varmasti osasy sille, että kululajikohtainen tuloslaskelma on yleisemmin yrityksillä käytössä. (Niskanen & Niskanen 2004, 28, 37.)

3.3 Tase

Leppiniemi ja Kyykkänen (2009, 50) esittävät taseen sisällön pääkohdittain kuvion 3 mukaisesti. Taseesta selviää yrityksen taloudellinen asema tilinpäätöspäivänä. Tase jakautuu kahteen osaan; vastaavaa ja vastattavaa. Taseen vastaavaa-puolelta selviää yrityksen omaisuus ja vastattavaa-puolelta selviää miten yrityksen toiminta on rahoitettu. Vastaava-puoli jakautuu pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin, kun taas vastattava-puoli kostuu omasta ja vieraasta pääomasta. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 50; Niskanen & Niskanen 2004, 18.)

Vastaavaa
PYSYVÄT VASTAAVAT
Aineettomat hyödykkeet
Aineelliset hyödykkeet
Sijoitukset
VAIHTUVAT VASTAAVAT
Vaihto-omaisuus
Saamiset
Rahoitusarvopaperit
Rahat ja pankkisaamiset
Vastattavaa
OMA PÄÄOMA
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ
PAKOLLISET VARAUKSET
VIERAS PÄÄOMA
Pitkäaikainen vieras pääoma
Lyhytaikainen vieras pääoma

Kuvio 3. Taseen kaava pääkohdittain (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 50).

Taseen vastaavaa-puolen pysyvät vastaavat pitävät sisällään sellaista omaisuutta, jota käytetään liiketoiminnassa tulojen kerryttämisessä jatkuvasti usean tilikauden aikana. Pysyvistä vastaavista käytetään myös nimitystä käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset sijoitukset. Vaihtuvista vastaavista sen sijaan voidaan käyttää myös nimitystä vaihto- ja rahoitusomaisuus. Vaihtuviin vastaaviin luetaan vaihto-omaisuus, saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kaikki luovutettaviksi tai kulutettaviksi tarkoitetut hyödykkeet ovat vaihto-omaisuutta. (Niskanen & Niskanen 2004, 18, 38, 44.)

Taseen vastattavaa-puoli kertoo, miten yrityksen liiketoiminta on rahoitettu. Vastattavaa-puoli jakautuu omaan ja vieraaseen pääomaan. Oma pääoma sisältää omistajien sijoittaman osakepääoman, edellisten tilikausien voittovarot sekä tilikauden voiton. Oma pääoma voi sisältää myös erilaisia rahastoja, kuten ylikurssi-, vara- ja käyttörahaston. Pääomalaina luetaan omaan pääomaan omana eränään. Myös mahdolliset poistoerot ja varaukset esiintyvät taseen vastattavaa-puolella. Vieras pääoma jaetaan pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin. Pitkäaikaisiin velkoihin sisältyy velat, jotka erääntyvät maksettavaksi yli vuoden päästä. Näitä voi olla esimerkiksi lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, joukko- ja vaihtovelkakirjalainat sekä muita pitkäaikaisia velkoja. Lyhytaikaisiin velkoihin luetaan vuoden sisällä erääntyvät velat. Näitä taas voi olla esimerkiksi ostovelat, lainat rahoituslaitoksilta (seuraavan vuoden lyhennyserät), eläkelainat, saadut ennakot ja muut velat. (Niskanen & Niskanen 2004, 46–50.)

3.4 Liitetiedot

Liitetiedot ovat osa tilinpäätöstä ja niiden tehtävänä on täydentää tuloslaskelmaa ja tasetta antaen oikean ja riittävän kuvan yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Liitetietoja koskevat vaatimukset ja sisältö on esitetty kirjanpitolaisissa ja kirjanpitoasetuksessa. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 157.)

Kirjanpitoasetuksen mukaa tilinpäätöksen liitetietojen pitää sisältää tilinpäätöksen laatimista, tuloslaskelmaa sekä taseen vastaavaa ja vastattavaa koskevat liitetiedot. Lisäksi liitetiedot tulee antaa tuloveroja, vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä, lähipiiriliiketoimia, henkilöstön ja toimielinten jäseniä, tilintarkastajan palkkiota, omistuksia muissa yrityksissä ja konserniin kuuluvaa kirjanpitovelvollista koskevista tiedoista. Elinkeinonharjoittajan ja eräiden muiden kirjanpitovelvollisten tilinpäätöksessä saa esittää lyhennetyt liitetiedot. Näissä tapauksissa riittää, että liitetiedoissa esitetään tieto annetuista panteista ja velan vakuudeksi annetut kiinnitykset, takaukset, vekseli-, takuu- ja muut vastuut ja vastuusitoumukset sekä peruste, mitä kurssia on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määrää Suomen rahaksi, jollei tilinpäätöspäivän kurssia ole käytetty. (Kirjanpitoasetus. 30.12.1997/1339.)

4 Tunnuslukuanalyysi ja tilinpäätöksen oikaisut

4.1 Tunnuslukuanalyysi käytettävänä menetelmänä

Tunnuslukuanalyysi on suppein kaikista tilinpäätösanalyyseistä, kuten jo toisessa luvussa mainittiin. Tilinpäätöksestä saatava tieto on tarkoitus tunnusluvun avulla tiivistää yhteen lukuun. Tunnusluku lasketaan yleensä suhdelukuna, joka mahdollistaa vertailun erikokoisten yritysten välillä. Tunnuslukuanalyysissä tunnusluvut lasketaan vertailukelpoisiksi oikaistusta tuloslaskelmasta, taseesta ja rahoituslaskelmasta. Laskettujen tunnuslukujen perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä yrityksen taloudellisista toimintaedellytyksistä. Yrityksen talouden mittareita ovat kasvu, kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius. (Salmi 2011, 226.)

Tunnuslukuanalyysi etenee usein kolmivaiheisesti. Ensimmäisenä hankitaan tilinpäätöstiedot, joita analysoidaan ja tehdään mahdolliset oikaisut. Toisessa vaiheessa valitaan tunnusluvut ja lasketaan ne ja kolmantena on johtopäätösten tekeminen. (Lindfors & Syvänperä 2010, 94.) Seuraavassa luvussa perehdytään tuloslaskelman ja taseen oikaisuihin, jonka jälkeen tarkastellaan kasvun, kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja esimerkkilaskelmin.

4.2 Esimerkkiyrityksen tunnuslukuanalyysi

Tunnuslukuanalyysin havainnollistamiseksi sekä toiminnallisen osuuden tuotoksen testaamiseksi analyysi on tehty esimerkkiyritykselle. Esimerkkiyrityksenä on eräs tili-toimiston asiakas. Yritys on pieni osakeyhtiö, jonka toimialana on viihde-elektroniikan tukkukauppa. Yritys myy elektroniikan lisäksi asennuspalvelua. Analyysin tekemiseksi on vertailuun otettu kolmen viimeisimmän tilikauden tilinpäätöstiedot (vuodet 2010–2012).

Tätä esimerkkiyrityksen analysointia varten yrityksen tuloslaskelmaan ja taseeseen on tehty tarvittavat oikaisut. Liitteessä 1 on esitetty virallinen tuloslaskelma, josta tuloslaskelman oikaisut on tehty ja liitteessä 2 on virallinen tase. Seuraavassa kappaleessa kerrotaan yleisesti tuloslaskelman oikaisuista, jonka jälkeen esitetään esimerkkiyrityksen oikaistu tuloslaskelma sekä kerrotaan tehdyistä oikaisuista. Samoin oikaistun taseen tiedot esitetään taseen oikaisuista kertovan teoriaosuuden jälkeen.

Oikaistuihin tuloslaskelmaan ja taseeseen pohjautuen on laskettu kasvua kuvaava liikevaihdon muutosprosentti, kannattavuudesta kertovat käyttökate-, liiketulos- ja nettotulosprosentit sekä koko pääoman tuotto prosentti. Maksuvalmiutta kuvaamaan on laskettu tunnusluvut quick ratio, current ratio ja käyttöpääomaprocentti ja vakavaraisuudesta kertomaan on laskettu yrityksen omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus sekä net gearing. Esimerkkiyrityksen yllä mainitut tunnusluvut esitetään kunkin tunnusluvun alla 5. luvussa, jossa tilinpäätöksen tunnuslukuja käsitellään. Tilitoimistolle tehtyyn Excel-ohjeeseen on sisällytetty esimerkkianalyysi, joka on sama kuin tässä käytetään. Tämän esimerkkiyrityksen tunnusluvut on laskettuna siellä ja myös kaavoissa käytetyt luvut ovat siellä nähtävissä.

4.3 Tuloslaskelman ja taseen oikaisut

Keskeinen pyrkimys analyysissä on saada yrityksen eri tilikaudet ja yritykset keskenään vertailukelpoisiksi. Tilinpäätös virallisessa muodossaan ei aina ole vertailukelpoinen eri tilikausien tai yritysten välillä erilaisten tilinpäätösinformaation tulkintaan liittyvien ongelmien vuoksi. Vertailukelpoisuuden puuttuessa tilinpäätöksen tietoarvo heikenee huomattavasti. Seuraavaksi käydään läpi tuloslaskelman ja taseen oikaisuja, joiden tarkoituksena on parantaa tässä tarkoitettua vertailukelpoisuutta. (Salmi 2011, 131.)

4.3.1 Tuloslaskelman oikaisut

Tuloslaskelmaa koskevien oikaisujen tavoitteena on saada oikea ja vertailukelpoinen kuva liiketoiminnan volyyymista ja kannattavuudesta sekä tuloksesta, joka mahdollisimman hyvin vastaa säännöllisen ja jatkuvan liiketoiminnan tulosta. Myynti- ja käyttökate ei kirjanpitoasetuksen mukaan esitetä virallisessa tilinpäätöksessä, mutta käyttökate esitetään oikaistussa tuloslaskelmassa. Kuitenkin yksityiskohtaisemman toiminnan kustannusrakenteen tarkastelu edellyttää yrityksen sisäisen laskennan tietoja. Myös muut välitulokset eroavat toisistaan virallisen ja oikaistun tuloslaskelman välillä. (Yritystutkimus ry 2011, 17; Niskanen & Niskanen 2004, 61.) Kuviossa 4 on esitetty oikaistun tuloslaskelman kaava.

Liikevaihto
Liiketoiminnan muut tuotot
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ
Aine- ja tarvikekäyttö
Ulkopuoliset palvelut
Henkilöstökulut
Laskennallinen palkkorjaus
Liiketoiminnan muut kulut
Valmisteveraston muutos
KÄYTTÖKATE
Suunnitelman mukaiset poistot
Arvonalent. pysyvien vastaavien hyödykkeistä
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalent.
LIIKETULOS
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista
Muut korko- ja rahoitustuotot
Korko- ja muut rahoituskulut
Kurssierot
Sijoitusten ja rah.arvopap. arvonalentumiset
Tuloverot ja muut välittömät verot
NETTOTULOS
Satunnaiset tuotot
Satunnaiset kulut
KOKONAISTULOS
Tilinpäätössiirrot
Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-)/vähennys (+)
Laskennallinen palkkorjaus
Käyvän arvon muutokset
Muut tuloksen oikaisut
TILIKAUDEN TULOS

Kuvio 4. Oikaistun tuloslaskelman kaava (Yritystutkimus ry, 103).

Käyttökate on oikaistun tuloslaskelman ensimmäinen välitulos ja se kertoo varsinaisen liiketoiminnan tuloksen ilman pitkäaikaisten tuotannontekijöiden kulumisen vaikutusta eli poistoja ja arvonalentumisia. Käyttökatteeseen laskemiseksi tuloslaskelmaa tulee oikaista liiketoiminnan muiden tuottojen osalta, jos ne sisältävät olennaisia tai kertaluonteisia tuottoja, jotka eivät liity yrityksen varsinaiseen liiketoimintaan. Näitä voivat olla esimerkiksi käyttöomaisuuden myyntivoitot, jotka ovat syntyneet kokonaisesta toimialasta luopumisen yhteydessä. Tällaiset erät tulee siirtää satunnaisiin tuottoihin. Liikevaihdon tulee sisältää vain varsinaisen toiminnan myyntituottoja, joista on vähennetty annetut alennukset ja verot. (Yritystutkimus ry 2011, 17–18.)

Oikaistussa tuloslaskelmassa virallisen tuloslaskelman aine- ja tarvikeostoihin yhdistetään aine- ja tarvikekäytön varastonmuutos (Niskanen & Niskanen 2004, 63). Elinkeinoharjoittajan palkka ja henkilöyhtiöiden omistajien palkat eivät näy tuloslaskelmassa kuluna, joten laskennallinen palkkakorjaus tulee näissä yritysmuodoissa tehdä, jos työpanos on merkittävä. Palkkakorjauksen määrä suositellaan laskettavaksi 12 kuukauden liikevaihdosta niin, että liikevaihdon ollessa 70 000 – 400 000 euroa, palkkakorjaus olisi 20 000 euroa / henkilö ja yli 400 000 euron liikevaihdosta 30 000 euroa / henkilö. (Yritystutkimus ry 2011, 20.)

Myös liiketoiminnan muiden kulujen kohdalla oikaisuja tulee tehdä, jos ne sisältävät tuloksen kannalta olennaisia, kertaluonteisia eriä. Oikaisu tarvitsee tehdä vain, jos kuluun vastaava liiketoiminnan muu tuotto on siirretty satunnaisiin tuottoihin. Satunnaisiin kuluihin tulee siirtää esimerkiksi kokonaisesta toimialasta luopumiseen liittyvät myyntitappiot. Yrityksen, joka harjoittaa valmistustoimintaa, valmisteveraston muutos saadaan oikaistussa tuloslaskelmassa lisäämällä valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutokseen valmistus omaan käyttöön. (Yritystutkimus ry 2011, 21.)

Oikaistun tuloslaskelman toinen välitulos on liiketulos, joka kuvaa varsinaisen ydintoiminnan tulosta, jossa poistot ja arvonalentumiset on huomioitu. Poistot jaetaan kulujen perusteella tehtäviin suunnitelmapoistoihin ja todennäköisen luovutushinnan pysyvän alenemisen vuoksi tehtäviin arvonalentumisiin tilinpäätösinformaation selkeyttämiseksi. Myös vaihto-omaisuuserien tavanomaista suuremmat arvonalentumiset ovat oikaistussa tuloslaskelmassa omalla rivillään. Poistojen oikaisutarve syntyy silloin, jos poistoajat ovat selvästi kirjanpitolautakunnan suosituksen mukaista käyttöikää pidempiä tai tehdyt poistot eivät ole oikeassa suhteessa käyttöomaisuuden määrään tai laatuun. Silloin

poistoja oikaistaan vastaamaan elinkeinoverolain maksimipoistoja. Poistoero sijoittuu oikaistussa tuloslaskelmassa kohtaan muut tuloksen oikaisut. (Yritystutkimus ry 2011, 22; Niskanen & Niskanen 2004, 65.)

Seuraava välitulokseksi on nettotulos. Nettotulos saadaan huomioimalla rahoitustuotot ja -kulut sekä verot. Nettotulos kuvaa sitä osaa tuloksesta, johon voitonjako omistajille perustuu. Korkotuottojen ja -kulujen osalta tulee tehdä oikaisu, jos nämä erät sisältävät kurssivoittoja tai -tappioita. Nämä erät siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kursieroihin. Veroja pitää myös oikaista, jos yritys on saanut aiemmilta vuosilta veronpalautuksia tai maksanut lisäveroa. Nämä erät siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa satunnaisiin tuottoihin tai -kuluihin, kuten myös ne verot, jotka syntyvät aiemmin satunnaisiin tuottoihin siirretyistä eristä. (Yritystutkimus ry 2011, 25; Niskanen & Niskanen 2004, 68.)

Viimeisenä oikaistun tuloslaskelman välituloksena on kokonaistulos. Kokonaistuloksen laskemiseksi nettotuloksen jälkeen huomioidaan satunnaiset tuotot ja kulut, eli ne erät, jotka eivät kuulu normaaliin säännölliseen liiketoimintaan. Kokonaistuloksen jälkeen huomioidaan vielä poistoeron lisäys/vähennys, vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys, laskennallinen palkkakorjaus, käyvän arvon muutokset ja muut tuloksen oikaisut ja saadaan tilikauden tulos. (Yritystutkimus ry 2011, 26; Niskanen & Niskanen 2004, 69.)

4.3.2 Esimerkkiyrityksen tuloslaskelman oikaisut

Seuraavaksi käsitellään tuloslaskelman oikaisuja esimerkkiyrityksen avuin. Alapuolella on taulukko 1, jossa näkyy esimerkkiyrityksen oikaistu tuloslaskelma. Yrityksellä ei ole liiketoiminnan muita tuottoja ja liikevaihto koostuu yrityksen varsinaisen toiminnan myyntituotoista, joten oikaisutarvetta ei syntynyt. Aine- ja tarvikekäyttö sisältää tilikauden ostot, josta on vähennetty varaston muutos. Ulkopuoliset palvelut sisältävät vain suoraan myyntiin liittyviä alihankkijoiden suorittamia palveluja. Omistajat työskentelevät yrityksessä päätoimisesti ja nostavat palkkaa, joten laskennallista palkkakorjausta ei tarvitse huomioida. Koska liiketoiminnan tuottoja ei ole, joita olisi pitänyt satunnaisiin tuottoihin siirtää, ei myöskään satunnaisia kuluja sisälly liiketoiminnan muihin kuluihin. Tämäkin summa on otettu suoraan virallisesta tuloslaskelmasta. Käyttökate muodostuu siis liiketoiminnan tuotoista, joista on vähennetty varsinaiseen liiketoiminnan kulut.

Taulukko 1. Esimerkkiyrityksen oikaistu tuloslaskelma vuosilta 2010–2012.

Tuloslaskelma (EUR)	01.01.2012 31.12.2012	01.01.2011 31.12.2011	01.01.2010 31.12.2010
Liikevaihto	1059105,05	1040891,37	339128,99
LIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	1059105,05	1040891,37	339128,99
Aine- ja tarvikkeikäyttö	-595913,21	-639251,66	-182982,49
Ulkopuoliset palvelut	-18112,15	-21462,99	-9510,92
Henkilöstökulut	-166980,00	-121853,22	-80940,89
Liiketoiminnan muut kulut	-52396,98	-42460,35	-26636,03
KÄYTTÖKATE	225702,71	215863,15	39058,66
Suunnitelman mukaiset poistot	-5623,76	-2457,71	-3276,93
LIIKETULOS	220078,95	213405,44	35781,73
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista			
Muut korko- ja rahoitustuotot	1602,99	276,05	46,98
Korko- ja muut rahoituskulut	-11,41	-54,07	0,00
Tuloverot ja muut välittömät verot	-54309,62	-55561,11	-6033,08
NETTOTULOS	167360,91	158066,31	29795,63
Satunnaiset tuotot	0,00	16,58	0,00
KOKONAISTULOS	167360,91	158082,89	29795,63
TILIKAUDEN TULOS	167360,91	158082,89	29795,63

Käyttökatteesta vähennetään tilikauden poistot. Esimerkkiyrityksen poistot on tehty suunnitelmanmukaisen 25 prosentin menojäännöspoistona. Arvon alentumisia ei yrityksellä ole kirjattu, joten tässä liiketulos muodostuu käyttökatteesta, josta on vähennetty poistot. Oikaistussa tuloslaskelmassa liiketuloksen jälkeen tulee rahoitustuotot ja -kulut, sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset sekä verot, joiden huomioimisen jälkeen saadaan nettotulos. Esimerkkiyrityksellä ei ole syntynyt kurssivoittoa tai -tappiota eikä kurssieroja, joita pitäisi oikaista eikä myöskään sijoitusten tai rahoitusarvopapereiden arvonalentumisia. Ainoa oikaisu tässä ryhmässä syntyy vuonna 2011 saadusta veronpalautuksesta, joka on siirretty satunnaisiin tuottoihin kohdasta tuloverot

ja muut välittömät verot. Tämä tieto on saatu tilitasoisesta tuloslaskelmasta. Nettotuloksen jälkeen huomioidaan satunnaiset tuotot ja kulut. Esimerkkiyrityksellä ei ole muodostunut satunnaisia tuottoja tai kuluja, paitsi edellä mainittu veronpalautus. Oikaistun tuloslaskelman kokonaistulos ja tilikauden tulos ovat tässä tapauksessa samat, koska tilinpäätössiirtoja tai muita tuloksen oikaisuja ei ole tapahtunut. Tulokseen vaikuttavia oikaisuja ei tarvinnut tehdä yhtään, joten oikaistun tuloslaskelman tulos on tismalleen sama kuin virallisen tuloslaskelman.

4.3.3 Taseen oikaisut

Analyysissä taseeseen tehtävien oikaisujen tarkoituksena on saada oikea ja vertailukelpoinen kuva yrityksen taloudellisesta asemasta tilinpäätöshetkellä. Oikaistussa taseessa on myös yhdistelty useita virallisessa taseessa erikseen esitettäviä eriä. Taseen vastaavaa-puolella aineettomat hyödykkeet saattavat sisältää eriä, jotka ovat aiheuttomasti aktivoituja tai todettu tuottamattomiksi. Tällaiset erät tulee oikaista pois varoista ja vastaavasti vastattavaa-puolella pienentää omaa pääomaa samalla summalla. Sama oikaisu pitää tehdä liikearvosta, jos se on osoittautunut arvottomaksi. Oikaistussa taseessa pysyvien vastaavien aineettomat hyödykkeet esitetään kolmessa erässä: kehittämismenot ja liikearvo omilla riveillään sekä kolmantena kaikki muut aineettoman hyödykkeet. (Yritystutkimus ry 2011, 31–33.)

Taseen aineelliset hyödykkeet sisältää maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kalustot sekä muut aineelliset hyödykkeet. Muihin aineellisiin hyödykkeisiin sisällytetään virallisen taseen muut aineelliset hyödykkeet ja aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat. Oikaistussa taseessa virallisen taseen sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset esitetään yhtenä ryhmänä. Ryhmä jakaantuu sisäisiin osakkeisiin ja osuuksiin, muihin osakkeisiin ja osuuksiin, sisäisiin saamisiin ja muihin saamisiin ja sijoituksiin. Virallisessa taseessa esitetyt vaihtuvien vastaavien pitkäaikaiset saamiset oikaistaan pysyvien vastaavien sijoituksiin ja pitkäaikaisiin saamisiin. Muita vastaavaa-puolen erien oikaisuja saattaa syntyä myös, jos esimerkiksi omistetun yrityksen oma pääoma on menetetty eikä osakkeilla ole arvoa. Tällöin osakkeiden tasearvo tulee poistaa omasta pääomasta sekä osakkeista. (Yritystutkimus ry 2011, 33–35.) Oikaistua tasetta on kuvattu seuraavalla sivulla kuviossa 5.

VASTAAVAA	VASTATTAVAA
Pysyvät vastaavat	Oma pääoma
Kehittämismenot	Osakepääoma
Liikearvo	Ylikurssi- ja arvonkorotusrahasto
Muut aineettomat hyödykkeet	Käyvän arvon rahasto
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Muu oma pääoma
	Pääomalainat
Maa- ja vesialueet	Taseen oma pääoma yhteensä
Rakennukset ja rakennelmat	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä
Koneet ja kalusto	Oman pääoman oikaisut
Muut aineelliset hyödykkeet	Oikaistu oma pääoma yhteensä
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	Vieras pääoma
	Pääomalainat
Sisäiset osakkeet ja osuudet	Lainat rahoituslaitoksilta
Muut osakkeet ja osuudet	Eläkelainat
Sisäiset saamiset	Sisäiset velat
Muut saamiset ja sijoitukset	Saadut ennakot
Sijoitukset ja pitkäaik. saam. yhteensä	Muut pitkäaikaiset velat
	Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä
Leasingomaisuus	Laskennallinen verovelka
	Pakolliset varaukset
Vaihtuvat vastaavat	
Aineet ja tarvikkeet	Leasingvastuut
Keskeneräiset tuotteet	
Valmiit tuotteet	Korolliset lyhytaikaiset velat
Muu vaihto-omaisuus	Saadut ennakot
Vaihto-omaisuus yhteensä	Ostovelat
	Sisäiset ostovelat
Myyntisaamiset	Muut sisäiset korottomat velat
Sisäiset myyntisaamiset	Muut sisäiset korolliset velat
Muut sisäiset saamiset	Muut korottomat lyhytaikaiset velat
Muut saamiset	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	
	Oikaistu vieras pääoma yhteensä
Rahat ja rahoitusarvopaperit	
TASE VASTAAVAA YHTEENSÄ	TASE VASTATTAVAA YHTEENSÄ

Kuvio 5. Oikaistun taseen kaava (Yritystutkimus ry, 104–105).

Myös sisäiset lainasaamiset vähennetään saamisista ja omasta pääomasta, jos esimerkiksi lainasaamisen takaisinmaksu on epävarmaa. Sisäisiin lainasaamisiin luetaan saamiset saman konsernin yrityksiltä ja omistusyhteisy yrityksiltä. Muut saamiset ja sijoitukset taas sisältävät virallisen taseen sijoituksiin ja pitkäaikaisiin saamisiin sisältyvät muut saamiset, myyntisaamiset, lainasaamiset ja siirtosaamiset. Leasingomaisuus ei esiinny virallisessa taseessa lainkaan, mutta oikaistussa taseessa jäljellä olevat leasingmaksut tulee lisätä taseen vastaavaa-puolelle kohtaan leasingomaisuus ja vastattavaa-puolelle leasingvastuina. (Yritystutkimus ry 2011, 35–37.)

Taseen vastaavaa-puolen vaihtuviin vastaaviin oikaisuja tulee tehdä vaihtomaisuuden eriin tukku- ja vähittäiskauppaa harjoittavien yritysten kohdalla, jos vaihtomaisuus on kirjattu valmiisiin tuotteisiin. Ne tulee siirtää aineisiin ja tarvikkeisiin. Lisäksi ennakkomaksut siirretään oikaistussa taseessa muuhun vaihto-omaisuuteen. Lyhytaikaiset saamiset esitetään oikaistussa taseessa yhtenä ryhmänä, johon sisältyy myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset, muut sisäiset saamiset ja muut saamiset. Factoringrahoitusta käyttävän yrityksen tulee lisätä käytetty factoringluotto myyntisaamiin ja taseen velkoihin, mikäli yritys soveltaa nettokirjaustapaa. Jos luottoriski on siirtynyt rahoittajalle, ei oikaisua kuitenkaan tarvitse tehdä. Mahdolliset osatuloutus-saamiset, jotka sisältyvät siirtosaamiin, käsitellään käyttöpääoman eränä tunnuslukulaskennassa. Vielä rahat ja rahoitusarvopaperit yhdistetään oikaistussa taseessa. (Yritystutkimus ry 2011, 37–39.)

Taseen vastattaavaa-puolen oman pääoman oikaisu syntyy eristä, joilla on virallisen taseen omaisuuseriä tai velkoja oikaistu. Jos tuloslaskelma sisältää poistoeroja tai vapaaehtoisia varuksia, tulee yhtiöverokannan mukainen osuus siirtää laskennallisiin verovelkoihin. Oikaistun taseen vieraaseen pääomaan lukeutuu pakolliset varaukset, pitkä- ja lyhytaikaiset velat sekä aiemmin mainittu taseen ulkopuolinen leasingvastuukanta. Vieraan pääoman oikaisuja tulee tehdä pääomalainan ja välirahoitusinstrumenttien kohdalla. Pääomalainaa siirretään omaan pääomaan vain sen verran, että kertyneet tappiot tulee katetuksi ja sidottu oma pääoma säilytettyä omassa pääomassa, loput jätetään vieraaseen pääomaan. Välirahoitusinstrumentit tulee siirtää oikaistussa taseessa omaan pääomaan, jos ne katsotaan olevan oman pääoman ehtoisia. Tunnuslukulaskennassa vieraan pääoman eristä korollisiksi veloiksi katsotaan sisäiset velat, pitkäaikaiset lainat rahoituslaitoksilta, muut pitkäaikaiset velat sekä korolliset lyhytaikaiset velat, joihin sisältyvät joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat, lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, pääomalainat, rahoitusvekselit ja muut velat. Myös mahdollinen

factoringluotto huomioidaan korollisissa lyhytaikaisissa veloissa. Jos virallisen taseen ostovelkoihin sisältyy osamaksuvelkoja, tulee ne oikaista lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin. (Yritystutkimus ry 2011, 39–48.)

4.3.4 Esimerkkiyrityksen taseen oikaisut

Esimerkkiyrityksen oikaistu tase on esitetty taulukossa 2. Taseen pysyvät vastaavat sisältävät ainoastaan koneiden ja kaluston menojäännöksen, josta on vähennetty suunnitelman mukaiset poistot. Oikaisuja ei tarvitse tehdä pysyvien vastaavien osalta. Vaihtuvien vastaavien vaihto-omaisuus sisältää aine- ja tarvikevaraston sekä muun vaihto-omaisuuden. Nämä erät siirtyvät virallisesta taseesta oikaistun taseen vaihto-omaisuuteen sellaisenaan. Lyhytaikaisissa saamisissa myyntisaamiset pysyvät ennallaan oikaistussa taseessa. Muihin saamisiin on yhdistetty virallisessa taseessa omina erinään esitetyt muut saamiset ja siirtosaamiset. Virallisessa taseessa myös rahat ja pankkisaamiset sekä rahoitusarvopaperit on esitetty erikseen, mutta oikaistussa taseessa ne yhdistetään samalle riville kohtaan rahat ja rahoitusarvopaperit. Esimerkkiyrityksellä ei pankkisaamisten lisäksi ole muita tähän ryhmään lisättäviä eriä.

Taulukko 2. Esimerkkiyrityksen oikaistu tase vuosilta 2010–2012.

Tase vastaavaa (EUR)	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2010
Koneet ja kalusto	16871,27	7373,08	9830,79
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	16871,27	7373,08	9830,79
Vaihtuvat vastaavat			
Aineet ja tarvikkeet	44088,03	20561,84	11520,38
Muu vaihto-omaisuus	0,00	681,85	847,69
Vaihto-omaisuus yhteensä	44088,03	21243,69	12368,07
Myyntisaamiset	209581,57	93170,52	57310,68
Muut saamiset	37690,51	11614,21	3959,80
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	247272,08	104784,73	61270,48
Rahat ja rahoitusarvopaperit	177182,23	205895,78	14418,56
Tase vastaavaa yhteensä	485413,61	339297,28	97887,90

Tase vastattavaa (EUR)	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2010
Oma pääoma			
Osakepääoma	2500,00	2500,00	2500,00
Muu oma pääoma	359519,54	211408,63	58845,74
Taseen oma pääoma yhteensä	362019,54	213908,63	61345,74
Oikaistu oma pääoma yhteensä	362019,54	213908,63	61345,74
Vieras pääoma			
Saadut ennakot	0,00	44358,13	8027,68
Ostovelat	57381,59	2708,94	13556,18
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	66012,48	78321,58	14958,30
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	123394,07	125388,65	36542,16
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	123394,07	125388,65	36542,16
Tase vastattavaa yhteensä	485413,61	339297,28	97887,90

Esimerkkiyrityksen oma pääoma pysyy samana oikaistussa taseessa, ainoastaan edellisten tilikausien voitto ja tilikauden voitto on yhdistetty samalle riville. Yrityksen vieras pääoma sisältää ainoastaan lyhytaikaisia ostovelkoja ja muita korottomia lyhytaikaisia velkoja. Virallisen taseen muut velat ja siirtovelat on yhdistetty oikaistussa taseessa kohtaan muut korottomat lyhytaikaiset velat. Muita oikaisutarpeita ei ole. Oikaistun taseen loppusumma pysyy samana, kuin virallisessa taseessa.

5 Tilinpäätöksen tunnusluvut

Tässä luvussa käydään läpi yrityksen tilinpäätöksen eri tunnuslukuja. Esimerkkiyrityksen tunnusluvut on sijoitettu kunkin esimerkkiin valitun tunnusluvun teoriakaavan ja selitteiden perään. Kuten jo luvussa 4 mainittiin, ei ihan jokaista tunnuslukua ole käytetty esimerkissä, vaan esimerkkiyrityksen tilinpäätöksistä on laskettu kasvua kuvaava liikevaihdon muutosprosentti, kannattavuudesta kertovat käyttökate-, liiketulos- ja nettotulosprosentit sekä koko pääoman tuotto prosentti. Maksuvalmiutta kuvaamaan on laskettu tunnusluvut quick ratio, current ratio ja käyttöpääomaprosentti ja vakavaraisuudesta kertomaan on laskettu yrityksen omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus sekä net gearing.

5.1 Kasvu

Liiketoiminnan kasvua tai supistumista mitataan useimmiten liikevaihdon muutoksella. Lukua voi käyttää myös yrityksen myyntimenestyksen arviointiin. Myynnin kasvuun vaikuttavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi myyntihintojen nousu sekä tuote- ja palvelutarjonnan kasvu. Muita lukuun vaikuttavia tekijöitä voivat olla yritysraenteessa tapahtuneet muutokset, kuten liiketoiminnan ostot ja myynnit. (Yritystutkimus ry 2011, 75; Kauppalehti Balance 2011).

Liikevaihdon muutos - %	=	$\frac{\text{Liikevaihdon muutos}}{\text{Liikevaihto edellisellä kaudella}} \times 100$
-------------------------	---	---

Kuvio 6. Liikevaihdon muutosprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 75).

Yläpuolella olevassa kuviossa 6 on esitetty liikevaihdon muutosprosentin laskentakaava. Prosentti saadaan jakamalla liikevaihdon muutos (liikevaihto – edellisen kauden liikevaihto) edellisen kauden liikevaihdolla ja kertomalla luvun sadalla. Liikevaihdon muutokselle ei ole olemassa ohjeellisia normiarvoja vaan arvo riippuu pitkälti yrityksen toimialan kehityksestä ja esimerkiksi alueellisesta kilpailusta. Liikevaihdon muutosprosenttia tulee tulkita suhteessa inflaatiokehitykseen ja jos yrityksen kasvu ei ylitä inflaatiota, ei reaalista kasvua ole yrityksessä tapahtunut. (Yritystutkimus ry 2011, 75.)

5.2 Esimerkkiyrityksen kasvu

Esimerkkiyrityksen liikevaihdon muutosprosentit ovat seuraavat:

	2012	2011	2010
KASVU			
LIKEVAIHTO	1059105,05	1040891,37	339128,99
LIKEVAIHDON MUUTOS- %	1,7 %	206,9 %	149,7 %

Myyntikatteen tasoon vaikuttaa yrityksen kiinteiden kulujen, rahoituskulujen, investointien ja käyttöpääoman rahoitustarve eikä myyntikatteella ole yleistä ohjearvoa. Yritysten välisessä vertailussa myyntikatteen eroon voi olla syynä esimerkiksi ostojen suuruus, kilpailukeino tai kustannusrakenne. Suuria määriä ostavalla yrityksellä tuotteiden sisäänostohinta on usein edullisempi, kuin pienempiä määriä ostavalla yrityksellä. Kate on silloin korkeampi, jos ulosmyyntihinta on sama. Katetaso saattaa olla matalampi sellaisella yrityksellä, joka käyttää alhaisempaa myyntihintaa kilpailukeinona suuremman volyymin hankkimisessa. Alhaisen myyntikatteen syynä voi olla esimerkiksi heikko hinnoitteluvoima tai kevyt kustannusrakenne, jolloin yritys voi tulla hyvinkin toimeen matalammalla katetasolla. (Kauppalehti Balance 2011.)

Myyntikate- %	=	$\frac{\text{Myyntikate}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$
---------------	---	---

Kuvio 8. Myyntikateprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 60).

Kuviossa 8 on esitetty myyntikateprosentin laskentakaava. Myyntikateprosentti kertoo suhteellisen osuuden liikevaihdosta, joka yrityksellä jää kiinteiden kulujen ja tuloksen tuottamiseen muuttuvien kulujen vähentämisen jälkeen (Vilkkumaa 2010, 167). Myyntikateprosentti ei ole käyttökelpoinen eri toimialoilla toimivien yritysten välisessä vertailussa, vaan sitä käytetään lähinnä yritysten sisäisessä laskennassa ja saman toimialan välisessä vertailussa (Kauppalehti Balance 2011).

5.3.2 Käyttökate

Virallisessa tuloslaskelmassa ei esitetä käyttökateä välituloksena, joten tuloslaskelmaa tulee oikaista käyttökateen laskemiseksi. Käyttökateen laskentakaava (kuvio 9.) muodostuu vähentämällä liikevaihdosta muuttuvat kulut, kiinteät kulut ja lisäämällä poistot ja arvonalentumiset. Käyttökate toimii hyvin yrityksen toiminnallisen tuloksen ja tehokkuuden mittarina. (Yritystutkimus ry 2011, 60; Vilkkumaa 2010, 169.)

	+ Liikevaihto		
	- Muuttuvat kulut		
	= Myyntikate		
	- Kiinteät kulut		
	+ Poistot ja arvonalentumiset		
	= Käyttökate		

Kuvio 9. Käyttökateen laskentakaava (Vilkkumaa 2010, 169).

Kuviossa 10 on esitetty käyttökateprosentin laskukaava. Käyttökateprosentti lasketaan jakamalla euromääräinen käyttökate liiketoiminnan tuotoilla ja kertomalla se luvulla 100. Tunnusluku osoittaa, kuinka monta prosenttia liikevaihdosta jää pääomakulujen kattamiseen ja tuloksen tuottamiseen yrityksen toimintakulujen jälkeen. (Yritystutkimus ry 2011, 61; Vilkkumaa 2010, 169.)

Käyttökate- %	=	$\frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}}$	X 100
---------------	---	---	-------

Kuvio 10. Käyttökateprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 61).

Kuten myyntikateen kohdalla, käyttökateelle ei ole määritelty yleispäteviä ohjearvoja ja tunnuslukua on mielekäästä verrata vain samalla toimialalla toimivien yritysten välillä. Yrityksen tulee ottaa huomioon toimiala, aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistovaatimukset ja vieraan pääoman rahoituskulut käyttökateprosentin riittävyyden arvioinnissa. Yritysten väliseen vertailukelpoisuuteen vaikuttaa esimerkiksi tuotantovälineistön omistus; jos yritys omistaa kaluston, näkyvät siihen liittyvät kulut poistoina tuloslaskelmassa, kun taas yrityksen vuokratessa kalustoa, sisältyvät vuokratulot liiketoiminnan muihin kuluihin ennen katetta. Tämä heikentää yritysten välistä vertailukelpoisuutta. Yritystutkimus ry:n (2011, 61) mukaan useimmiten käyttökate kuitenkin asetetaan seuraaviin vaihteluväleihin eri toimialoilla:

- teollisuus   5 – 20 %
- kauppa   2 – 10 %
- palvelu   5 – 15 %

5.3.3 Liiketulos

Liiketulos saadaan, kun käyttökatteesta vähennetään poistot ja se on oikaistun tuloslaskelman välitulos. Virallisessa tuloslaskelmakaavassa liikevoitto / -tappio on ensimmäinen välitulos. Liiketulos poikkeaa tästä sen verran, että tuloslaskelmaa tulee oikaista muun muassa laskennallisen palkkakorjauksen verran sekä siirtää erät liiketoiminnan muista tuotoista ja kuluista satunnaisiin eriin. Liiketulos osoittaa euromääräisen tuloksen ennen rahoituskuluja ja veroja. (Yritystutkimus ry 2011, 61; Vilkkumaa 2010, 170.)

Liiketulos- %	=	$\frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$
---------------	---	--

Kuvio 11. Liiketulosprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 61).

Liiketulosprosentti lasketaan kuvion 11 mukaisesti jakamalla liiketulos liiketoiminnan tuotoilla ja kertomalla se luvulla 100. Liiketulosprosentti kertoo suhteellisen osuuden, joka liikevaihdosta jää rahoituskulujen kattamiseen ja tuloksen tuottamiseen ennen veroja. Käyttökatteeseen verrattuna liiketulos soveltuu paremmin toimialan sisäiseen vertailuun ja on käyttökelpoinen myös eri toimialojen välisten yritysten vertailuun. Yritystutkimus ry (2011, 62) on antanut seuraavat ohjearvot liiketulosprosentin arvioimiseen:

- yli 10 %   Hyvä
- 5 -10 %   Tyydyttävä
- alle 5 %   Heikko

5.3.4 Nettotulos

Nettotulos lasketaan lisäämällä liiketulokseen tuloslaskelman rahoitustuotot ja vähentämällä rahoituskulut ja verot. Muun muassa yrityksen voitonjakotavoitteet ja pääomarakenteen vahvistamispyrkimykset vaikuttavat nettotuloksen riittävyyteen ja vaadittavaan vähimmäistasoon. Nettotuloksen tulee kuitenkin olla positiivinen, jotta yrityksen toimintaa voidaan pitää kannattavana. (Yritystutkimus ry 2011, 62.)

Nettotulos- %	=	$\frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}}$	X 100
---------------	---	---	-------

Kuvio 12. Nettotulosprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 62).

Nettotulosprosentin laskentakaava (kuviokuva 12) muodostuu jakamalla nettotulos kaikilla liiketoiminnan tuotoilla ja kertomalla tulos sadalla. Nettotulosprosentti kertoo yrityksen tuloksen prosentteina liikevaihdosta, kun kaikki muuttuvat kulut, kiinteät kulut, rahoituskulut ja verot on vähennetty sekä rahoitustuotot lisätty. (Yritystutkimus ry 2011, 62.)

5.3.5 Rahoitustulos

Rahoitustuloksen saa lisäämällä nettotulokseen poistot ja arvonalennukset. Lyhyelläkin aikavälillä rahoitustuloksen tulee ylittää nollassa, jota se kattaa lainojen lyhennykset, investointien omarahoitusosuudet, käyttöpääoman lisäykset ja voitonjaon omalle pääomalle. Rahoitustulosprosentin laskentakaava on esitetty alla kuviossa 13. Prosentuaalinen rahoitustulos lasketaan jakamalla rahoitustulos liiketoiminnan tuotoilla ja kertomalla tulos sadalla. (Yritystutkimus ry 2011, 62.)

Rahoitustulos- %	=	$\frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}}$	X 100
------------------	---	--	-------

Kuvio 13. Rahoitustulosprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 62).

5.3.6 Pääoman tuotto

Pääoman tuotto-% on yleisesti käytössä oleva tunnusluku yritysten välisessä kannattavuusvertailussa. Tunnusluku kertoo tilikauden tuloksen suhteesta käytössä olleeseen pääomaan. Pääoman tuottoa voi mitata sijoitetun pääoman, oman pääoman sekä kokonaispääoman osalta. Kuviossa 14 on ensimmäisenä esitetty sijoitetun pääoman tuotto-%:n laskentakaava. Kaavassa jaettavana on nettotuloksen, rahoituskulujen ja verojen yhteenlaskettu summa ja jakajana sijoitettu pääoma keskimäärin. Tulos kerrotaan luvulla 100. Sijoitetun pääoman tuotto-%:n laskennassa tarkkailaan velkojen ja omistajien yritykseen sijoittaman pääoman tuottoa. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 164; Yritystutkimus ry 2011, 64.)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto- \%} = \frac{\text{Nettotulos + rahoituskulut + verot}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$$

Kuvio 14. Sijoitetun pääoman tuotto-%:n laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 64).

Jakajana oleva korollinen sijoitettu pääoma saadaan laskemalla yhteen kuvion 15 mukaisesti pääomalainat, lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, sisäiset ja muut pitkäaikaiset velat sekä korolliset lyhytaikaiset velat. Sijoitettuun pääomaan luetaan myös 0-korkoiset pitkäaikaiset lainat. Keskimääräinen sijoitettu pääoma lasketaan keskiarvona tilikauden alun ja lopun saldosta. Oikaistun oman pääoman ollessa negatiivinen katsotaan sijoitettu pääoma kuitenkin vähintään sijoitetun vieraan pääoman suuruiseksi. (Leppiniemi & Kykkänen 2009, 164; Yritystutkimus ry 2011, 64.)

	+	Pääomalainat	
	+	Lainat rahoituslaitoksilta	
	+	Eläkelainat	
	+	Sisäiset velat (pitkäaikainen)	
	+	Muut pitkäaikaiset velat	
	+	Korolliset lyhytaikaiset velat	
	+	Muut sisäiset korolliset lyhytaikaiset velat	
	=	Sijoitettu korollinen vieras pääoma	

Kuvio 15. Sijoitetun pääoman laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 64).

Sijoitetun pääoman tuotto-% kertoo tuoton suhteellisen määrän korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. Kun tuotto-% on vähintään yrityksen korollisesta vieraasta pääomasta maksaman keskimääräisen rahoituskuluprosentin suuruinen, voidaan lukua pitää välttävänä. Suuret investoinnit ja tehdyt arvonkorotukset sekä se, ettei käytössä ole aina riittäviä tietoja korollisen ja korottoman pääoman jakamiseksi, voivat hankaloittaa tunnusluvun vertailukelpoisuutta eri yritysten välillä. (Yritystutkimus ry 2011, 65.)

Toisena pääoman tuoton tunnuslukuna on oman pääoman tuotto-%, joka lasketaan yrityksen omistajien näkökulmasta. Tunnusluku kertoo siis, paljon omistajilta saaduille pääomille tehdään tuottoa. Pääoman tuotto-%:ta tulee verrata omistajien asettamaan tuottovaatimukseen ja tavoitetaso määräytyy sen mukaan. Alla olevassa kaavassa (kuvio 16) esitetään oman pääoman tuotto-%:n laskentakaava. Nettotulos jaetaan oikaistulla keskimääräisellä omalla pääomalla, joka kerrotaan sadalla. Keskimääräinen oma pääoma tulee taseen tilikauden alun ja lopun keskiarvosta. (Niskanen & Niskanen 2004, 116; Yritystutkimus ry 2011, 65.)

Oman pääoman tuotto- %	=	$\frac{\text{Nettotulos}}{\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin}} \times 100$
------------------------	---	---

Kuvio 16. Oman pääoman tuotto-%:n laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 65).

Kuvio 17 esittää kolmannen tavan laskea pääoman tuottoa. Tässä huomioidaan koko pääoma. Kokonaispääoman tuottoprosentin laskennassa nettotulos, rahoituskulut ja verot lasketaan yhteen, summa jaetaan oikaistun taseen keskimääräisellä loppusummalla ja kerrotaan sadalla. Keskimääräinen taseen loppusumma lasketaan jakamalla kauden alun ja lopun tase-erät kahdella. Leppiniemi ja Kykkänen (2009, 165) esittää kokonaispääoman tuottoprosentin ohjearvoiksi seuraavat:

- yli 10 %   Hyvä
- 5 – 10 %   Tyydyttävä
- alle 5 %   Heikko

Koko pääoman tuotto- %	=	$\frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin}} \times 100$
------------------------	---	---

Kuvio 17. Kokonaispääoman tuottoprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 63).

5.4 Esimerkkiyrityksen kannattavuus

Esimerkkiyrityksen kannattavuuden mittareina käytetään käyttökateprosenttia, liike-
losprosenttia, nettotulosprosenttia sekä koko pääoman tuottoprosenttia. Nämä tunnus-
luvut muodostuivat seuraavanlaisiksi:

	2012	2011	2010
KANNATTAVUUS			
KÄYTTÖKATE- %	21,3 %	20,7 %	11,5 %
LIIKETULOS- %	20,8 %	20,5 %	10,6 %
NETTOTULOS- %	15,8 %	15,2 %	8,8 %
KOKO PÄÄOMAN TUOTTO- %	53,8 %	97,8 %	51,1 %

Kaupan toimialalla käyttökate asettuu 2-10 % välille, joten tämän yrityksen käyttökate-
ta voidaan pitää todella hyvänä. Liike-losprosenttia voi vertailla toimialojen välillä ja

ohjearvojen mukaan yli 10 % ylittävä liike-tulosprosentti on hyvä. Nettotulosta pidetään hyvänä luvun ollessa positiivinen ja koko pääoman tuotto-prosenttia arvioidaan hyväksi, jos se on yli 10 %. Kun esimerkkirytyksen kannattavuuden tunnuslukuja vertaa edellä mainittuihin ohjearvoihin, voidaan todeta, että kannattavuus on todella hyvällä tasolla.

5.5 Maksuvalmius

Maksuvalmius kuvaa yrityksen kykyä selviytyä kaikista maksuvelvoitteistaan ajallaan ja mahdollisimman edullisin keinoin. Hyvän maksuvalmiuden omaava yritys pystyy yleensä hyödyntämään kassa-alennuksia, kun taas erääntyneet maksut, viivästyskorot ja kalliin lisärahoituksen käyttö kertovat heikosta maksukyvyistä. Seuraavaksi tutustutaan kahteen tavanomaisimpaan maksuvalmiuden tunnuslukuun; quick ratio ja current ratio. Nämä tunnusluvut mittaavat tilinpäätöshetken tilannetta, joten tulee huomioida, että maksuvalmius voi vaihdella suurestikin tilikauden aikana. Myös esimerkiksi luottotappioiksi mielletävät myyntisaamiset, jotka sisältyvät rahoitusomaisuuteen, voivat heikentää näiden tunnuslukujen käytettävyyttä. (Leppiniemi & Kyykkänen 2009, 167; Yritystutkimus ry 2011, 71–72.)

5.5.1 Quick ratio

Quick ratio kertoo yrityksen kyvystä selviytyä lyhytaikaisista veloistaan pelkän rahoitusomaisuuden voimin. Alla esitettyssä kuviossa 18 on quick ration laskentakaava. Siinä rahoitusomaisuus vähennettynä osatuloutuksen saamisilla jaetaan lyhytaikaisilla veloilla vähennettynä lyhytaikaiset saadut ennakot. Saaduilla ennakoilla tarkoitetaan keskeneräiseen työhön liittyviä lyhytaikaisia ennakoita. Mahdolliset vahvistetuista tappioista johtuvat verosaamiset vähennetään rahoitusomaisuudesta tunnuslukua laskettaessa. (Yritystutkimus ry 2011, 71.)

Quick ratio	=	$\frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikaiset velat} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakot}}$
-------------	---	---

Kuvio 18. Quick ration laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 71).

Jos lyhytaikaisen vieraan pääoman saa katettua rahoitusomaisuudella, voi maksuvalmiutta pitää hyvänä. Yritystutkimus ry (2011, 71) antaa quick ratiolle seuraavat ohjearvot:

- yli 1   Hyvä
- 0,5-1   Tyydyttävä
- alle 0,5   Heikko

5.5.2 Current ratio

Alapuolella on current ration laskentakaava (kuvio 19). Kaavassa rahoitusomaisuuteen lisätään vaihto-omaisuus ja summa jaetaan lyhytaikaisilla veloilla. Myös current ratiota laskiessa mahdolliset vahvistetuista tappioista johtuvat verosaamiset vähennetään rahoitusomaisuudesta. Tunnusluvussa huomioidaan vaihto-omaisuuden realisointimahdollisuus lyhytaikaisten velvoitteiden suorittamiseksi. Tulkinnassa tulee kuitenkin muistaa vaihto-omaisuuden arvioimisen epävarmuus. (Yritystutkimus ry 2011, 72.)

Current ratio	=	$\frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikaiset velat}}$
---------------	---	---

Kuvio 19. Current ration laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 72).

Yritystutkimus ry (2011, 72) on määritellyt current ration ohjearvoiksi seuraavat:

- yli 2   Hyvä
- 1-2   Tyydyttävä
- alle 1   Heikko

5.6 Käyttöpääoma ja sen kiertoajat

5.6.1 Käyttöpääoma

Käyttöpääoma kertoo, kuinka paljon yrityksellä sitoutuu juoksevaan liiketoimintaan rahoitusta sekä yrityksen maksuvalmiutta ja rahavirran riittävyyttä. Käyttöpääoma muodostuu vaihto-omaisuudesta, myyntisaamisista ja osatuloutuksesta, joista vähennetään ostovelat ja saadut ennakot. Käyttöpääoman erät ovat riippuvaisia liikevaihdosta, joten käyttöpääomaa verrataan tunnuslukua laskettaessa liikevaihtoon (kuvio 20). Myös käyttöpääomaa ja sen eriä laskettaessa tulee huomioida, että ne kertovat tilinpäätöshetken tilanteesta ja saattavat siis poiketa vuoden keskimääräisistä luvuista. (Yritystutkimus ry 2011, 68–69.)

Käyttöpääoma- %	=	$\frac{\text{Käyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100$	X 100
-----------------	---	---	-------

Kuvio 20. Käyttöpääomaprocentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 69).

Kiertonopeutta ja kiertoaikaa mittaavat tunnusluvut mittaavat käyttöpääoman sitoutumista ja kertovat, kuinka nopeasti käyttöpääomaerät muuntautuvat rahaksi (Niskanen & Niskanen 2004, 122.) Seuraavaksi tarkastellaan myyntisaatavien ja ostovelkojen kiertoaikaa sekä vaihto-omaisuusprosentin laskemista.

5.6.2 Myyntisaatavien kiertoaika

Myyntisaamisten kiertoaika päivissä saadaan tietoon kertomalla luku 365 myyntisaamisten määrällä ja suhteuttamalla se liikevaihtoon (kuvio 21). Luku kertoo, kuinka kauan menee, että myyntitulot siirtyvät saamisista yrityksen kassavaroihin. (Yritystutkimus ry 2011, 69.)

Myyntisaatavien kiertoaika	=	$\frac{365 \times \text{myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}}$
----------------------------	---	---

Kuvio 21. Myyntisaatavien kiertoajan laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 69).

5.6.3 Ostovelkojen kiertoaika

Ostovelkojen kiertoaika päivissä lasketaan samalla logiikalla, kuin myyntisaamisten kiertoaika eli ostovelkojen määrä kerrotaan luvulla 365 ja suhteutetaan tilikauden ostoihin ja ulkopuolisiin palveluihin (kuvio 22). Tunnusluku kertoo, kauan ostovelat ovat yrityksellä keskimäärin ennen niiden maksua. (Yritystutkimus ry 2011, 69–70.)

Ostovelkojen kiertoaika	=	$\frac{365 \times (\text{ostovelat} + \text{sisäiset ostovelat})}{\text{Ostot} + \text{ulkopuoliset palvelut (12 kk)}}$
-------------------------	---	---

Kuvio 22. Ostovelkojen kiertoajan laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 69).

5.6.4 Vaihto-omaisuusprosentti

Pääoma, joka sitoutuu vaihto-omaisuuteen, voidaan laskea suhteuttamalla vaihto-omaisuus liikevaihtoon (kuvio 23). Kaavan laskennassa vaihto-omaisuudesta vähennetään ennakkomaksut ja lisätään osatuloutuksen saamiset. (Yritystutkimus ry 2011, 70.)

Vaihto-omaisuus- %	=	$\frac{\text{Vaihto-omaisuus ilman ennakkomaksuja} + \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100$
--------------------	---	--

Kuvio 23. Vaihto-omaisuusprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 70).

5.7 Esimerkkiyrityksen maksuvalmius

Esimerkkiyrityksen maksuvalmiutta on tarkasteltu kolmella tunnusluvulla: quick ratio, current ratio ja käyttöpääomaprocentti. Tunnusluvut ovat seuraavat:

	2012	2011	2010
MAKSUVALMIUS			
QUICK RATIO	3,4	3,8	2,7
CURRENT RATIO	3,8	2,6	2,4
KÄYTTÖPÄÄOMA- %	18,5 %	6,5 %	14,2 %

Quick ratio ja current ratio kuvaavat yrityksen mahdollisuutta selviytyä lyhytaikaisista velvoitteistaan, quick ratio pelkällä rahoitusomaisuudella ja current ratio rahoitusomaisuudella ja vaihto-omaisuudella. Käyttöpääomaprocentti taas kuvaa yrityksen juoksevaan liiketoimintaan sitoutuvan rahoituksen määrää. Maksuvalmiutta pidetään hyvänä, kun quick ration arvo on yli 1 ja current ration yli 2. Näillä perusteilla esimerkkiyrityksen maksuvalmius on hyvällä tasolla.

5.8 Vakavaraisuus

5.8.1 Omavaraisuusaste

Yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä velvoitteistaan pitkällä aikavälillä mitataan omavaraisuusasteen avulla. Omavaraisuusasteen laskennassa (kuvio 24) oikaistu oma pääoma suhteutetaan oikaistuun taseen loppusummaan, josta on vähennetty saadut ennakot. (Yritystutkimus ry 2011, 66.)

Omavaraisuusaste	=	$\frac{\text{Oikaistu omapääoma}}{\text{Oikaistu taseen loppusumma – saadut ennakot}}$	X 100
------------------	---	--	-------

Kuvio 24. Omavaraisuusasteen laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 66).

Jos pysyvien vastaavien käyvät arvot poikkeavat merkittävästi omaisuuden tasearvosta esimerkiksi inflaatiosta tai yrityksen käyttämästä poistotavasta johtuen, voidaan erotus huomioida taseen omassa pääomassa joko lisäyksenä tai vähennyksenä, kuitenkin noudattaen varovaisuuden periaatetta. Samalla korjaus näkyy oikaistun taseen loppusummassa. Korjaukset vaikuttavat keskinäiseen vertailtavuuteen eri vuosien välillä. (Yritystutkimus ry 2011, 66.)

Henkilöyhtiöiden kohdalla pelkät tasearvot eivät välttämättä anna riittävää kuvaa omavaraisuusasteesta omistajien ollessa henkilökohtaisesti vastuussa yrityksen toiminnasta ja veloista. Tällöin on otettava huomioon myös omistajien yksityiset varat ja velat. Yritystutkimus ry (2011, 67) antaa omavaraisuusasteelle seuraavat ohjearvot:

➤ yli 40 %	Hyvä
➤ 20–40 %	Tyydyttävä
➤ alle 20 %	Heikko

5.8.2 Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuus lasketaan jakamalla saaduilla ennakoilla vähennetty oikaistuun taseen velka 12 kuukauden liikevaihdolla, kuten kuviossa 25 on esitetty. Tunnusluku on laskettavissa melko luotettavasti myös oikaisemattomista tilinpäätöstiedoista. Luotettavasti tunnuslukua voi vertailla vain samalla toimialalla toimivien yritysten välillä. Vieraan pääoman velvoitteista suoriutumiseksi korkea suhteellinen velkaantuneisuus edellyttää myös hyvää liiketuloa. (Yritystutkimus ry 2011, 67.)

Suhteellinen velkaantuneisuus	=	$\frac{\text{Oikaistun taseen velat - saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100$
-------------------------------	---	--

Kuvio 25. Suhteellisen velkaantuneisuuden laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 67).

Vaikka suhteellinen velkaantuneisuus on tunnuslukuna toimialasidonnainen, Yritystutkimus ry:n (2011, 67) mukaan tuotannollisissa yrityksissä ohjearvoina voidaan kuitenkin pitää seuraavia:

- alle 40 %   Hyvä
- 40–80 %   Tyydyttävä
- yli 80 %   Heikko

5.8.3 Nettovelka

Jos yrityksellä on paljon helposti rahaksi muutettavaa rahoitusomaisuutta, antaa nettovelkaprosentti oikeamman kuvan yrityksen velkarasituksesta suhteellisen velkaantuneisuuden tunnuslukuun verrattuna. Likvidiä rahoitusomaisuutta ovat muun muassa pankkisaamiset, kassavarat ja rahoitusarvopaperit. Laskentakaava on siis muuten sama kuin suhteellisella velkaantuneisuudella, mutta saatujen ennakoiden lisäksi oikaistun taseen veloista vähennetään myös rahat ja rahoitusarvopaperit (kuvio 26). (Yritystutkimus ry 2011, 67.)

Nettovelka- %	=	$\frac{\text{Oikaistun taseen velat - saadut ennakot - rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Liikevaihto (12kk)}} \times 100$
---------------	---	--

Kuvio 26. Nettovelkaprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 67).

5.8.4 Net gearing

Net gearing eli nettovelkaantumisaste lasketaan kuvion 27 mukaisella kaavalla eli korollisista veloista vähennetään rahat ja rahoitusarvopaperit ja saatu luku jaetaan oman pääoman arvolla. Korollinen vieras pääoma sisältää pitkäaikaisen vieraan pääoman, josta on vähennetty saadut ennakot, korolliset lyhytaikaiset velat ja muut sisäiset korolliset velat. Myös pääomalainat huomioidaan korollisessa vieraassa pääomassa. Nettovelkaantumisastetta voidaan pitää hyvänä, kun arvo jää alle luvun 1 ja mitä korkeampi gearing-prosentti on, sitä velkaantuneempaa yritystä voidaan pitää. Jos luvun negatiivisuus johtuu negatiivisesta omasta pääomasta, pidetään arvoa heikkona. (Yritystutkimus ry 2011, 68; Niskanen & Niskanen 2004, 133.)

Net gearing	=	$\frac{\text{Korolliset velat - rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Oikaistu oma pääoma}}$
-------------	---	---

Kuvio 27. Net gearing laskentakaava (Yritystutkimus ry 2011, 68).

5.9 Esimerkkiyrityksen vakavaraisuus

Vakavaraisuutta mittaamaan on tässä valittu omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus ja net gearing. Kolmen vuoden vakavaraisuuden arvoiksi on saatu seuraavat:

	2012	2011	2010
VAKAVARAISUUS			
OMAVARAISUUSASTE	74,6 %	72,5 %	68,3 %
SUHTEELLINEN VELKAANTUNEISUUS	11,7 %	7,8 %	8,4 %
NET GEARING	-0,5	-1,0	-0,2

Omavaraisuuden tunnuslukua pidetään hyvänä, kun se ylittää 40 %, kun taas suhteellisen velkaantuneisuuden katsotaan olevan hyvä sen ollessa alle 40 %. Esimerkkiyrityksen omavaraisuus on pysynyt kutakuinkin samalla tasolla (n. 70 %) näiden kolmen

vuoden aikana. Myös suhteellinen velkaantuneisuus on pysynyt hyvällä tasolla. Net gearing, eli nettovelkaantumisaste, on hyvällä tasolla, jos tunnusluvun arvoksi jää alle 1. Esimerkkiyrityksen nettovelkaantumisaste on negatiivinen tarkkailujakson jokaisena vuotena, mikä merkitsee hyvää tasoa. Jos negatiivisuus johtuisi negatiivisesta omasta pääomasta, olisi arvo heikko, mutta tässä tapauksessa ei siitä ole kyse, kuten yrityksen taseesta ilmenee.

Edellä laskettujen tunnuslukujen perusteella voidaan todeta, että esimerkkiyrityksen toiminnan kasvusuhte on hyvä ja antaa positiivisen kuvan yrityksen tulevaisuudesta. Yrityksen kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnusluvut ovat kaikki hyvällä tasolla ja menossa vielä parempaan suuntaan, joten yrityksen taloudellista tilannetta voidaan kaikin puolin pitää hyvänä.

6 Tunnuslukuanalyysin hyödyntäminen

Johtopäätösten tekeminen on tilinpäätösanalyysin tärkein vaihe. Tilinpäätösökaisiusta ja tunnuslukujen laskemisesta ei ole juurikaan hyötyä, jos niitä ei osaa tulkita oikein. Tukena johtopäätösten tekemiseen käytetään laskettujen tunnuslukujen arvojen vertailua yrityksen edellisten vuosien lukuihin, toimialan keskimääräisiin lukuihin, yrityksen omiin tavoitteisiin sekä tunnuslukujen yleisiin ohjearvoihin. (Lindfors & Syvänperä 2010, 97.)

Yksittäisen vuoden tiedot eivät riitä kertomaan yrityksen kehityssuunnasta, koska se voi poiketa paljonkin yrityksen normaalista toiminnasta. Yrityksen tilannetta on hyvä tarkastella useammalta peräkkäiseltä vuodelta, jotta yrityksen kehityksestä saa oikean kuvan. Hyvänä aikamääränä voidaan pitää viiden vuoden lukuja, mutta vähintään kolmen vuoden luvut tarvitaan. Tämän vuoksi analysointi vaatii varovaisuutta juuri toimintansa aloittaneen yrityksen kohdalla, koska hyvän kannattavuuden jatkuvuudesta ei ole näyttöä. Tilinpäätösanalyysi tutkii jo toteutunutta toimintaa jälkikäteen, joten on tärkeää saada selville yrityksen talouden kehityssuunta, jotta voidaan arvioida yrityksen tulevien vuosien menestymismahdollisuuksia. (Lindfors & Syvänperä 2010, 98.)

7 Johtopäätökset

7.1 Tuotoksen kuvaus

Opinnäytetyön aiheen ideointi tapahtui yhdessä tilitoimiston omistajan kanssa. Toimistoon on kaivattu ohjetta yritysten tilinpäätöksen tunnuslukujen laskemiseen ja että ohje olisi helposti saatavilla. Tuotoksen sisältö perustuu tässä opinnäytetyöraportissa esitettyyn teoriaan.

Toiminnallinen osuus, eli ohjeistuksen tekeminen, ei ollut kovinkaan aikaa vievää, koska ohjeena toimiva Excel-kaavapohja ei ole kovin laaja. Kuitenkin kaavojen tarkastamisen tuli tehdä huolella oikeellisuuden ja luotettavuuden varmistamiseksi. Kaavapohja sisältää neljä välilehteä, joista ensimmäisessä on hyvin lyhyt ohje Excelin käyttämisestä. Toisessa välilehdessä on tuloslaskelman ja taseen kaavat, joihin syötetään tilinpäätöstiedot. Tilitoimiston käytössä olevasta kirjanpidon ohjelmistosta saa tulostettua tilinpäätösraportit myös Excel-muodossa, joten tuloslaskelman ja taseen pohjat on kopioitu suoraan ohjelmistosta. Tällöin lukuja on helppo syöttää Exceliin, kun pohja on sama.

Kolmannessa välilehdessä on yleisimmin käytössä olevia kasvun, kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja. Tunnuslukujen laskentaan on syötetty valmiiksi kaavat, joten kun tilinpäätöstiedot on syötetty ja tarvittavat oikaisut tehty, laskee Excel tunnusluvut automaattisesti. Jokaisen tunnusluvun vieressä on tieto, mistä luvuista tunnusluvun kaava muodostuu ja alapuolella on lyhyt selite, mitä tunnusluku mittaa. Koska Excel-kaavapohjassa ei juuri ole tekstiä tai tarkempaa tietoa oikaisujen tekemisestä tai tunnuslukujen merkityksistä, on tarkoituksena, että tämä opinnäytetyö, erityisesti luvut tilinpäätöksen oikaisuista ja tunnusluvuista, on käytettävissä tarkemman tiedon saamiseksi.

7.2 Tuotoksen arviointi

Excel-tuotoksen toimivuutta ja käytännöllisyyttä on testattu opinnäytetyön tekijän toimesta useaan otteeseen. Kaavojen oikeinlaskua on testattu niin, että tuloslaskelmaan ja taseeseen on syötetty erään tilinpäätöksen tiedot, josta vastaavia tunnuslukuja on laskettu valmiiksi. Excel-tuotoksen laskemia tuloksia on verrattu valmiiksi laskettuihin tuloksiin. Testauksen tuloksena on päästy samoihin tuloksiin, joten näin on varmistettu

Excel-tuotoksen luotettavuus. Tunnuslukukaavoja voidaan muutenkin pitää luotettavana, koska kaavapohjassa on käytetty Yritystutkimus ry:n Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi-kirjassa esitettyjä kaavoja. Tilitoimisto kaipaili tietoa erilaisista tunnuslukujen kaavoista ja tärkeintä oli, että tunnusluvut, niiden laskentakaavat ja selitteet olisivat helposti saatavilla ja käytettävissä. Periaatteessa riittävä tieto olisi voitu toimittaa pelkällä teoriaosuudella. Kuitenkin vaikka tilitoimistossa ei tuotosta vielä ole päästy kokeilemaan, sitä mielenkiinnolla odotetaan siellä.

Aiheesta voisi tehdä jatkotutkimuksen, jossa suppean tunnuslukuanalyysin lisäksi ai-
hetta voisi laajentaa tilinpäätösanalyysiin. Excel kaavoja voisi tehdä esimerkiksi perinteisessä tilinpäätösanalyysissä käytettävästä trendianalyysistä ja prosenttilukumuotoisesta tilinpäätöksestä. Kaikkia valmislaskentapohjia arvostetaan, koska usein ne nopeuttavat työntekoa huomattavasti.

Lähteet

Kauppalehti Balance 2011. Myyntikate ja myyntikate- %. Päivitetty 28.2.2011.
<http://www.kauppalehti.fi/balance/ohjeet/myyntikate+ja+myyntikate-%25/20110262705>.
Luettu 9.2.2013.

Kirjanpitoasetus. 30.12.1997/1339.
<http://www.edilex.fi.ezproxy.metropolia.fi/saadokset/lainsaadanto/19971339?search=1>.
Luettu 1.4.2013.

Kirjanpitolaki. 30.12.1997/1336.
<http://www.edilex.fi.ezproxy.metropolia.fi/saadokset/lainsaadanto/19971336?search=1>.
Luettu 1.4.2013.

Leppiniemi, Jarmo & Kykkänen, Tapani 2009. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. WSOYpro, Helsinki.

Lindfors, Hannele & Syvänperä, Outi 2010. Pk-yritysten budjetointi ja raportointi käytännönläheisesti. Edita, Helsinki.

Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2004. Tilinpäätösanalyysi. Edita, Helsinki.

Opinnäytetyöohje 2012. Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Osakeyhtiölaki 2006. Edilex.
<http://www.edilex.fi.ezproxy.metropolia.fi/saadokset/lainsaadanto/20060624?search=1>.
Luettu 31.3.2013.

Salmi, Ilari 2011. Mitä tilinpäätös kertoo?. Edita, Helsinki. 4-7. painos.

Taloushallintoliitto 2011. Kirjanpidon ABC.
http://www.taloushallintoliitto.fi/tilitoimistot/kirjanpidon_abc/. Luettu 19.4.2013.

Vilka Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Tammi, Helsinki.

Vilkkumaa, Matti 2010. Yrityksen menestyksen mittarit: tunnusluvut, yrityksen hinnan määrittäminen & tilinpäätösanalyysi. Yrityskirjat, Helsinki.

Yleisohje tuloslaskelman ja taseen esittämisestä 2006. Edilex.
<http://www.edilex.fi/virallistieto/kilaohje/tuloslas2>. Luettu 31.3.2013.

Yritystutkimus ry 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Gaudeamus, Helsinki.

Esimerkkiyrityksen virallinen tuloslaskelma vuosilta 2010–2012

Tuloslaskelma (EUR)	01.01.2012 31.12.2012	01.01.2011 31.12.2011	01.01.2010 31.12.2010
Liikevaihto	1059105,05	1040891,37	339128,99
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-619439,40	-648293,12	-187876,83
Varastojen muutos	23526,19	9041,46	4894,34
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yhteensä	-595913,21	-639251,66	-182982,49
Ulkopuoliset palvelut	-18112,15	-21462,99	-9510,92
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-614025,36	-660714,65	-192493,41
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-140916,00	-103747,69	-64028,80
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-20835,39	-14311,97	-14402,47
Muut henkilösivukulut	-5228,61	-3793,56	-2509,62
Henkilösivukulut	-26064,00	-18105,53	-16912,09
Henkilöstökulut yhteensä	-166980,00	-121853,22	-80940,89
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-5623,76	-2457,71	-3276,93
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-5623,76	-2457,71	-3276,93
Liiketoiminnan muut kulut	-52396,98	-42460,35	-26636,03
Liikevoitto	220078,95	213405,44	35781,73
Rahoitustuotot ja -kulut			
Muut korko- ja rahoitustuotot			
Muilta	1602,99	276,05	46,98
Muut korko- ja rahoitustuotot	1602,99	276,05	46,98
Korkokulut ja muut rahoituskulut			
Muille	-11,41	-54,07	0,00
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-11,41	-54,07	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	1591,58	221,98	46,98
Voitto ennen satunnaisia eriä	221670,53	213627,42	35828,71
Voitto ennen tilinpäätössiirt. ja veroja	221670,53	213627,42	35828,71
Tuloverot			
Tilikauden verot	-54309,62	-55544,53	-6033,08
Tuloverot	-54309,62	-55544,53	-6033,08
Tilikauden voitto	167360,91	158082,89	29795,63

Esimerkkiyrittäjän virallinen tase vuosilta 2010–2012

Tase vastaavaa (EUR)	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2010
Pysyvät vastaavat			
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja kalusto	16871,27	7373,08	9830,79
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	16871,27	7373,08	9830,79
Pysyvät vastaavat yhteensä	16871,27	7373,08	9830,79
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	44088,03	20561,84	11520,38
Muu vaihto-omaisuus	0,00	681,85	847,69
Vaihto-omaisuus yhteensä	44088,03	21243,69	12368,07
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	209581,57	93170,52	57310,68
Muut saamiset	37416,26	9495,57	3394,10
Siirtosaamiset	274,25	2118,64	565,70
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	247272,08	104784,73	61270,48
Rahat ja pankkisaamiset	177182,23	205895,78	14418,56
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	468542,34	331924,20	88057,11
Tase vastaavaa	485413,61	339297,28	97887,90

Tase vastattavaa (EUR)	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2010
Oma pääoma			
Osakepääoma	2500,00	2500,00	2500,00
Edellisten tilikausien voitto	192158,63	53325,74	29050,11
Tilikauden voitto	167360,91	158082,89	29795,63
Oma pääoma yhteensä	362019,54	213908,63	61345,74
Vieras pääoma			
Lyhytaikaiset velat			
Saadut ennakot	0,00	44358,13	8027,68
Ostovelat	57381,59	2708,94	13556,18
Muut velat	4841,03	23821,13	9026,03
Siirtovelat	61171,45	54500,45	5932,27
Lyhytaikaiset velat yhteensä	123394,07	125388,65	36542,16
Vieras pääoma yhteensä	123394,07	125388,65	36542,16
Tase vastattavaa	485413,61	339297,28	97887,90